

**Aarøsund
Lokalhistoriske
Arkivforening
2006 - 2007**

Maleri, skænket foreningen af Inger Petersen.
Malet af A. Sørensen i 1972.

Barnedåb i Aarøsund i 1922.

Christine & Peter Burmeister med børnene :
Dinne - Ellen - Henne - Peter - **Sigrid** - Anna Sophie

Aarøsund Lokalhistoriske Arkivforening har nu rundet de første 5 år, og medlemstallet er omkring 64. Traditionen tro takker vi vore medlemmer for støtte og opbakning med et årsskrift - dette år senere end sædvanligt.

En særlig tak til følgende, som i det forløbne år har skænket eller udlånt fotografier, postkort, dokumenter, kort, breve, bøger, udklip eller genstande, eller på anden vis bidraget med oplysninger om Aarøsund:

Karen Bork, Aarøsund	Gerda Burmeister, Øsby
Anna Sophie Christensen, Øsby	Johs. Damkjær, Haderslev
Peter Jæger Hansen, Fyn	Eva Jacobsen, Hillerød
Gerda Lauridsen, Slangerup	Dorthe Løgstrup, Thurø
Kamma Løhmann, Jels	Emmy Ludvigsen, Aarøsund
Jørgen Mogensen, Aarøsund	Ida Marie Petersen, Jels
Inger Petersen, Svendborg	Jørgen Petersen, Aarøsund
Sigrid Schourup, Aarøsund	Kaj Thomsen, Bagsværd

Historisk Arkiv i Haderslev, Vilstrup Sogns Lokalhistoriske Arkivforening og Øsby Sogns Lokalhistoriske Arkiv.

Det er stadig muligt at erhverve eksemplarer af tidligere udgivelser, såvel årsskrifter som kalendere samt A3 plakater fra messen i 2004 og Anders' fantastiske luftfotos af Aarøsund.

Der må da være flere, der ligger inde med gamle billeder, postkort, dokumenter, attester, avisudklip m.m. ! Så vi vil atter opfordre jer til at kigge i jeres fotoalbummer (og i diverse skuffer og æsker -) og kontakte os. Alle gamle billeder og andet fra og om Aarøsund har interesse.

Arbejdet med at indsamle informationer om og billeder af de ældre huse i Aarøsund og deres beboere gennem tiden går l a n g s o m t.

Verner Bruhn, Esbjerg, som i sidste årsskrift berettede om sin tid som ung sømand hos Ole Petersen på M/S "Ella", døde for ½ år siden. Så det var ualmindeligt heldigt for os, at vi nåede at få hans beretning.

I sommerperioden kører vi på lavt blus og holder åbent efter aftale.

Ved generalforsamlingen den 7. marts 2007 skete en udskiftning af to bestyrelsesmedlemmer, idet Anders Sanderbo og Torben Nørgaard ikke ønskede genvalg; vi takker for deres indsats på hver deres felt.

Som nye bestyrelsesmedlemmer valgtes Jytte Arling og Peter Albert Lund, som med ildhu har kastet sig over diverse praktiske gøremål.

Se den nye bestyrelse bagest i hæftet ...

Sommerbrev fra Aarøsund.

af Frederik Rudbeck.
(Modersmaalet, 8.7.1929)

Endnu er der ikke så mange sommergæster i Aarøsund; ondskabsfulde mennesker giver amtsbanens ensidige reklame for Kjelstrup og rutebilens nedskæring skylden, og desværre i denne henseende er vi her alle – ondskabsfulde.

Men når man vil skrive et sommerbrev og vinden sidder omme i det kølige nordvesthjørne, medens radioen fortæller om "noget under normalvarme, og regn", så sidder man og ryster på hovedet over sommervinden, der i år synes at være lidt underernæret.

Hvem der vil slikke solskin, må holde sig til, thi vi kommer nok snart til at rationere den, men så behøver man jo ikke at være bange for at dø af solstik, og de uappetitlige vandmænds gelémasse gør ikke de badende nogen fortræd.

Selv her i Aarøsund kan det ikke altid være så varmt, at fiskerne på Aarø kan fange stegte rødspætter og blødkogte torsk.

Inde i den smukke gamle færgesplads, som altid står åben for alle Aarøsunds gæster, sagde en af vore sommerrariteter, en ung dame fra byen: "Å, jeg er så glad, vinden er slået om". - "Hvorfor det?" - "Jo, for lægen sagde, jeg trængte til luftforandring". Vinden i det gale hjørne kan altså også være godt for noget.

I parkens ly ligger også vort musikalske hjørne, hvor byens musikhandlere Forné og Horst i deres nye beboelseshuse hviler sig efter udstillingens travlhed. I Damkjærs pyntelige lille villa ved stranden har Haderslevs politi taget sommerophold og glæder sig over de mange store og små skibe, som daglig passerer Aarøsundet i så stort et antal, som bilerne på Sønderbro.

Nede ved havnen stod storken fra Hajstrup på hovedet – på brohovedet naturligvis og glædede sig med os over de friske, fede makreller, fiskerne viste os.

Ved Burmeisters fine havnekiosk sagde gamle Niels til sin endnu ældre hund: "Do skuld' bare gywtes, din kræsen rad". Den vilde ikke smage på en lille antik sild, men så kom et amtsrådsmedlem cyklende hen til os.

"Nå, do kjør nok helle it gjen mæ æ lilleba'n?" spurgte Niels. - "Jo tak, men jeg er så forkølet og må nyse så meget, og så kunde toget måske løbe af skinnerne".

Ved fæргеlejet hilste to fine herrer på hinanden: "Undskyld, er det ikke Dem, der var i Kjelstrup sidste sommer?" - "Nej, jeg har aldrig været der!" - "Nå ikke! Jeg heller ikke! Så må det have været et par andre herrer".

Til trods for, at amtsbanen endnu ikke har foretaget den nødvendige sporomlægning, går det nu meget bedre med at få svinene fra Næsset om bord i færgen. De sagkyndige hævder, at det kan man takke "Modersmaalet"s ansvarshavende for, som sidste sommer havde lejlighed til at udvikle praktisk sans på dette område.

Lige da færgen skulde til at sejle, kom der en gammel kone løbende, hun vilde med over til landsbrugsministeren, hendes pelargonier - vilde hun spørge ham om - de vilde ikke rigtig gro.

På hotellets terrasse sad en ensom gæst. Folk sagde, han var forfatter, men det var måske kun, fordi han i sin ungdom havde lavet nogle nydelige 'historier'. Han var kommen i en tom bil, d.v.s. bilen så tom ud, fordi manden var så mager. Den første morgen smilede han ømt til vor lille hotelfrøken: "Kaffen smager mig fortrinligt". - "Undskyld, men kaffen kommer først om lidt. Det er barbevandet, De drikker". Så bestilte han sig endnu tre æg og begyndte at rugе - over skæbnen naturligvis.

Omme ved de tyske skanser skinnede solen, og en lille sød grævlingehund kom farende løs på mig. "Pas på, pas på", råbte hundens frue, "det er en politihund". - "Såh, det ser den ikke ud til". - "Nej, den hører til kriminalpolitiet, den er forklædt".

Ude i det våde vand - jeg syntes det var endnu mere vådt end i går - dansede en familie fra Nørregade, kun deres lille Kaj måtte ikke komme med ud. "Du har alt for korte ben", sagde faderen. - "Men, far, de når jo da helt ned til jorden, længere går det da slet ikke", svarede den lille fyr grædende og gav sig så til at svømme i salte tårer, indtil han fandt trøst i den dejlige blæretang, som sidder så fast på stenene og ved at lege med strandkrabber, hjertemuslinger og bitte små tårnsnegle.

Henne ved skydebanen sad der igen en lille familie; manden var lige ved at give lillebror flasken, og datteren sagde med strålende øjne: "Min far er så forfærdelig sød, at jeg bestemt tror, at han har været en pige, da han var lille".

Lillebror var nu heller ikke tabt bag af vognen. Jeg tiltalte ham med "di-di-di-å-di-di-di", men så rejste han sig op og sagde: "Ka do it snak rigte dansk". - "Så, så, drik nu mælken, den giver blod". -

"Men jeg er slet ikke blodtørstig i dag", råbte lillebror. Og søsteren sagde: "Jeg vilde også hellere have en blæksprutte, for jeg er ved at skrive min feriestil". - "Må jeg ikke se den". - "Jo, så gerne", fløjtede hun, og jeg læste i hendes uglebog: "Engen er grøn. Når der ingen græs er mere, kalder man det hø. Så kommer der en vogn og kører det ind i laden, hvor man æder det om vinteren. På engen står der blomster og køer. De æder meget og bliver så tyk. Koen giver os mælk, smør, kød, horn, oksehalesuppe med grønne ærter og den dejlige landluft".

I færgegården var en anden københavner-dreng ved at klippe græsplænen med fars hårklippemaskine.

Fra stranden spadserede vi hen over markerne og plukkede jomfruhår og hundegræs, rottehalet og svinemælk, gøgeurt og okseøjne. Omme ved den store stendysse sad to ældre damer og så ud i landskabet. Jeg fortalte dem, at dyssen var 3000 år gammel. "Å gud, hvor tiden dog går", klagede den ene og "hårdt imod hårdt", sukkede den anden og satte sig ned på kæmpestenen. Vi kunde se Øsby kirketårn. "Er kirken også så gammel", spurgtes der. - "Nej, den er 500 år gammel". - "Ja, så gamle kirker bygger man slet ikke mere i vore dage, men har de kun én mølle her!" sagde hun. - "I gammel tid havde vi to, men den ene rev vi ned, for at der kunde blive mere vind til den anden".

Himlen begyndte at regne lidt, men da vi nåede ned til havnen strålede solen så klart, at vi kunde se Samsøes får lege med kannerne ovre på Linderum.

"Kan fårene da ikke tage deres varme overfrakke af om sommeren?" spurgte en yndig lille badegæst. - "Nej, de kan ikke finde knapperne".

Inde i hotellets store sal dansede nogle sommerfolk. Først troede jeg, de havde fået en spyflue ned på ryggen, men så hørte jeg, at det var charleston.

Gamle Niels sagde også: "Di spræller rundt, som om der for oven birrer dem en lop, å få neren tafer di æ baus".

Vi sad nede ved vandet og glædede os over den vidunderlige solnedgang, den var så smuk, at vi besluttede at blive oppe hele natten, for at se på den, men så kom der en mand og sagde: "Undskyld, er det solen eller månen, jeg skal sige Dem, jeg er fremmed her på egnen". Så tabte vi illusionen og vandrede hjem ad den ny-monterede brede landevej, som nu har så god plads til mange lastbiler med glade feriegæster til Aarøsund.

Frederik Rudbeck

født 1881 på Sønderbro i Haderslev, hvor hans forældre havde købt Mørcks Hotel 1879. Faderen, Fr. Rudbeck, født 1853 i Flovt, blev siden landmåler og kom til at virke i Berlin, hvor han døde i 1903; moderen døde ss. i 1923.

Studentereksamen i Berlin, uddannet fotograf, senere ansat som tjenestemand ved Berlin kommune, flyttede 1927 til Haderslev og senere Aarø-sund. Han blev gift 1915 i Berlin, men hustruen døde i 1923. Sønnen, Frederik Otto Rudbeck, født 1916 i Berlin, vil nok huskes af de ældre aarø-sundere, som "Langi".

Efteråret 1932 blev Frederik Rudbeck nødsaget til at bosætte sig i Flensborg, hvorfra han pga. sine antinazistiske artikler i dagbladene kom i kz-lejren Sachsenhausen, hvor han døde i 1939.

I årene 1928-38 var han en af dagbladet Modersmålets flittigste skribenter, ligesom han også skrev indlæg, oftest fra Øsby sogn, til Sønderjysk Månedsskrift. Her er et par eksempler fra Sønderjysk Månedsskrift:

Æ svin.

I året 1848 var H. C. Bruun postmester og færgemand i Aarø-sund, han var en god dansk mand, men beværtningen i Færgegården var forpagtet til en tysk-sindet angelbo (*Christian Friedericl*). En formiddag i juli måned kom Søren fra landboelstedet Brændbjerg i Øsby vandrende ned mod Færgegården, og her mødte han den tyske gæstgiver på vejen til Haderslev.

"Nå, hvo ska do hen?" spurgte Søren ham.

"Å, æ ska bare ne i æ staj å hint novve svin", svarede forpagteren.

Søren gik om på sin mark, men da han om eftermiddagen var på hjemvejen til Øsby, mødte han igen den tyske gæstgiver, som kom trækkende med en flok tyske friskaremænd, der tilhørte det v. d. Tannske fricorps, og som skulle være kystbevogtning.

"Nå", sagde Søren til tyskeren, "va det di svin, do var ne å hint?".

Sagnet om skoven på Aarø.

I en stormnat i november 1649 blev den gamle hæderlige færgemand i Aarø-sund, Villem Jensen, vækket ved nogle dundrende drøn mod døren.

Da han kom ud, så han en sort skikkelse stå foran huset. Han troede først, at det var Øsbypræstens søn, den sorte Knud Bramsen, en forfaren gut, som skulle være klogere end folk i almindelighed, men så hørte han den sortes hule røst, der forlangte, at Jensen skulle fæрге ham over til kongens fæstebonde på Aarø, Lorens Nissen.

Den gamle blev ræd og vilde vække nogle af færgekarlene, men den sorte bød ham følge med.

De nåede ned til båden ved broen, og færgemanden fik befaling til at kaste los. Den sorte mand lagde to underlige pakker ned i båden, og så roede de ud.

Da de nåede i nærheden af øens nordspids, rejste den sorte sig op. "Giv mig mine hunde", råbte han igennem stormen. Jensen rakte ham de to pakker, som begyndte at snurre arrigt, og så fór de bagefter deres herre med fæle skrig over på øen.

Rædselsslagen nåede færgemanden omsider tilbage til Aarø-sund – han vovede ikke at se sig om. . . Men den næste morgen var skoven på Aarø borte. Øboerne fortalte, at den onde selv med to sorte arrige hunde havde været deres gæst, og at alt, hvad de havde brygget og bagt, var fordærvet.

Med Amtsbanen hjem.

En fornøjelig rejse
af Frederik Rudbeck

Søren og Maren havde været inde i byen, Søren skulde have en tand trukket ud, og det vilde Maren da så gerne høre på. Nu løb de to gamle hen over Sønderbro for at komme hjem med vort lille tog; Maren løb foran, hendes hat sad allerede lidt skævt, og fjerene så ud som en høne i blæsevejr.

"Søren, Søren", råbte hun, "stræf no da, æ tog kjør".

"Hva, no et oldered' æ kjør, så behøvve a da it o' stræf".

"Nå, kom da, de holler jo enno".

"Jamen, do soj jo de kjør".

Nå, endelig fik han Maren op i vognen, det var ikke så let, hun var, ja hvad skal man sige, tyk, det ord er for tyndt, men han løftede hende sådan op bagfra og så lidt om på siden og så kom hun da ind og Søren svedende bagefter, ind i den store motorvogn, hvor der var mange mennesker, fordi det var en mandag, og så begyndte toget da at køre.

"Æ vinne skal stå op, ejsen fær a inne luft", råbte en kone ovre i hjørnet, og hun så så arrig ud, som månen i regnvejr.

"Nej, æ vinne skal sand'le lukkes, ejsen fær a træk o' ka dø", skreg Maren.

"Så la' vi æ vinne stå op, te hun de'hen fær et slaw o' så lukke vi et, te do sin æ dø, Maren", sagde Søren og grinede så smørret, "a forstår mæ sku nok å æ kvindfolk", og så flyttede han skræen over i den anden side.

Maren var svært fornærmet, men hun sagde ikke noget, kun fjeren på hatten, den slog hen og tilbage som en perpendikel i vort bornholmerur.

Så kom manden efter billetterne. En gammel mand kunde ikke finde den frem. "Nå, skidt mæ de", sagde banemanden, "de gjør jo it novve". - "De kan do it sej", jamrede den gamle, "nær a it finne æ billet, så ve' a jo it, hvo a eenle skal hen". -

Portøren spurgte: "Æ de måske di kuffert, vi hæ med i æ pakvuun?" - "Mi kuffert? Mi kuffert? A har ingen kuffert, hva skuld' a da mæ en kuffert?" - "Nå, te di tøj, me'nt a". - "Te mit tøj, jamen, de har a da å, a ka da it gå nagen!"

Toget kørte nu op ad bakken, det gik langsomt, og hjulene under motorvognen sang: "Så hjælp vos da, så hjælp vos da!", og pakvognshjulene klynkede opgivende, "Vi komme aa-aalle hjem, vi komme aa-aalle hjem . . ."

Maren sad og så nu helt veltilpas ud, hun vinkede hen til den kone, der vilde dø, når vinduet blev lukket, hun kendte hende nok, de var gået i skole sammen i Hajstrup, så var hun bleven gift med en barberer ude i byen, men nu var hun nok enke.

"Godaw, godaw, Sille, nej, æ de din bø'n, nej, sikke dejle bø'n, hvad he'er do?"

"A he'er Brillantine", sagde den lille pige, og hendes næse blev ligeså rød som fyret ovre på Aarø.

"Å mi dreng", sagde enken, "han he'er Hans, han æ opnævnt ette Hans Majestæt Kong Christian".

"Moer, moer, a æ så sulten", mente Hans. - "Sulten? Do fæk jo da flæsk o' kål te unnen?"

"Jamen, a æ sulten, moer". - "Pjat, luk æ mund, så tror æ maw' de æ nat".

Barberenken havde en lille hund under armen, og Søren vilde give den et lille stykke ost, men det vilde den ikke have.

"Do skuld' bare gywtes, din kræsen rad", sagde Søren, "så skuld' do nok lær' o æd' hva dæ komme å æ boe".

"Den æ en politihund", hviskede konen fornærmet.

"Så, de seer de lille skidt da it ue ette?"

"Nej, den æ jo osse fo'klejdt, den æ jo fra æ kriminalpoliti, a har en kuns i plej'".

Drengen spankede omkring i vognen, fangede fluer og trådte folk på tæerne.

"Ka' do it la' væe med de", sagde Søren.

"De må a da nok, det rager da it dæ novve".

"Do skuld' bare vær' mi dreng, a skuld' nok . . ."

"Den fo'nøjels ka do jo ha, fo' mi moer æ enk".

Maren og barberkonen sad og snakkede og snakkede om gamle dage, om barbereren og Søren.

"Ja", sagde Maren, "Søren han snorket o' så møj farle, men no binner a ham åltid såen en mundharmonika unner æ nejs, de æ så såen ligesom æ radio såen om nat". -

Og Søren så så ked ud, som om han led af åreforkalkning.

Toget holdt nu i Kjelstrup, hvor et lokomotiv, der var så gal i hovedet, spyttede en hel masse damp op.

"Hva æ damp da eenle fo novve?" spurgte den gamle mand uden billet, der sad og pudsede sine forlorne tænder, han troede det var brillerne.

"Damp, de æ vand, dæ æ bløwwen tumbe", svarede Søren.

I Hejsager steg Sørens gamle ven Ole Løjtben ind i vognen.

"Godaw, godaw, hva' bestill' do da hæ'r Søren?"

"Å, a sverer".

"Jamen, hvondt gær'et med æ køer?"

"Di stær i Rad, a hæe kuns jen, men æ kall do så'l mæ, den dott it novve, den fåldt om o' va dø".

"Så, de hæ en da åller gjør ved mæ".

En bondemand fra Halk vendte sig om og spurgte:

"Hvondt gær et eenle med di kuen, Søren?"

"Tak den, som spør', hun sidde dæe hen ved den kanon, men ejsen ha' hun no smidt sæ å di hersens kaktusser, do".

"Ja, novve tosse æ vi jo vist ålsammel".

"Ja, men a vist no it te mi kuen va tumbe, førend hun begyndt o' syng ved æ boe".

Nu hørtes Marens stemme igennem vognen:

"De gies slet inne ærle minnesker me'e, den jen daw fæk a en falsk tokrone tebag ved æ mælkvuun".

"De va da kjøwt", sagde barberenken.

"Å hva, kjøwt vil a no it sej, a bløw en jo løjs egjen ved jen a æ slawtere".

Ole Løjtben stoppede piben: "Do, Søren, de stemt da it, hva dæ bløw fo'tål, te Niels Morten va død, de va jo hans avlska'el".

"Ja", sagde Søren, "Niels hæ jo åltid ladt di anne arbej' fo sæ".

Nu var toget allerede i Øsby, og udenfor kom en svinedriver hen til vinduet. Han var ovre fra Fyn og da et af svinene var løben bort, vilde han vise, at han kunde snakke tysk:

"Haben Sie nigt sen ane klejne person med en langagtig angesigt und fire fuss und spræg: Øff, øff, øff".

Men der var ingen, der kunde hjælpe ham.

Lige overfor Søren sad en ung knægt og strakte benene langt fra sig, hver gang toget kørte løs, faldt hans taske ud af bagagenettet og ned på Sørens hoved.

Den femte gang sagde han: "Undskyld".

"No behøvve do it me'e o' undskyld' dæ, no æ a vant te et", mente Søren.

Motortoget suste nu løs, vognen rystede på de smalle skinner "lissom æ bø'en i dæ bows ved æ eksamen i æ sko'l".

Maren blev svimmel: "Uha, lille Søren", og hendes ansigt blev så hvidt som et lagen, ja, hvidere endnu.

"A veer it, hva de æ, Søren, de gær så'n op o' neer inden i mæ".

"Do ha da vel it slugt vo hejsværk. A synes osse nok æ tænd' di klaprer så'n i di mund".

"Nej, de æ no pjat, Søren, dem har a jo da her i mi task".

Nu blev hun helt grøn og rød i hovedet, Søren spekulerede allerede på, om han ikke kunde sælge hende som signallygte til vor lille bane eller færgen.

"Den vælte, den vælte helt om å æ si'e".

"Ja, a tror et osse, a må vist helle få æ skrå øvver i den annen si'e a' æ mund, nær no blot it jen begynne o' nys', så ligge vi dæ".

Men så begyndte hjulene at synges: "De gær så let, de gær så let", og toget kørte stolt hen foran hovedbanegården i Hajstrup - og så var der ikke mere!

(Modersmaalet, 19.7.1931)

Hajstrup, gæstgivergården og stationen

Den gamle købmandsforretning i Aarøsund.

Barndomserindringer, fortalt af Gerda Burmeister til Elises piger.

Hjemme hos os havde vi købmandsforretning og skibshandel, hvilket vil sige, at der i butikken var alt til almindelig husholdning og forskelligt grej og udstyr til fiskernes både og fragtskibene. Man kunne få mel, gryn, sukker, kaffe, the, kakao, tobak, cigaretter, skrån, brød og kage, pølse og flæsk og alt sådan noget. Men mælk havde vi ikke, for der kom hver dag en mælkeemand fra Øsby mejeri. Han havde en lukket kassevogn, hvor mælkejungerne stod, så de kunne få hannerne ud gennem huller i kassen. Han ringede med en klokke, når han kom. Så fik vi, hvad vi skulle have i vore kander og spande. Vi kunne få sødmælk, kærnemælk, piskefløde, kaffefløde og skummetmælk, - futmælk - derfor kaldte vi også sommetider mælkeemanden for "Hans Fut".

Fra en stor dunk, hvor der var en tud med låg, kunne vi hælde sirup op i et glas og veje et pund sirup af på vægten. Næsten alt skulle vejes på vægten, for at vi kunne regne ud, hvad det kostede. Man kunne få for 5 øre gær og for 10 øre sennep i en tut, som vi lavede af pergamentpapir, - det rev vi af en stor rulle. Man kunne også få for 2 øre bom i en tut.

Gær, øl og oste havde vi i kælderen under spisekammeret. De 4-5 trappetrin op til spisekammeret var lavet som en lem, der kunne lukkes op, og så var der en trappe ned til kælderen, når vi havde fået lemmen op.

På loftet var der sække med salt og soda, havregryn og byggryn blandt andet, og sække med strandskaller, som hønsene skulle have at spise for at få tykkere skaller på æggene. Dengang var der mange i Aarøsund, der havde høns.

Der var også ruller med twist, og der var sjækler, sisalkoste og kosteskafter, river og skovle, kønrøg og katiko og lampeglasser til petroleumslamperne i skibene. Og tovværk i store ruller, det blev målt op i favne (længden af begge arme udbredt), og så vejtes på en stor vægt, som stod på loftet.

Og der var store dåser med farvepulver til maling, zinkhvidt og rød mønje bl.a. Så det var et værre faren op og ned ad trapper med hænderne fulde af poser, som skulle vejes.

Hele vejen hen midt i butikken var der en lang disk, hvor dem, der ekspederede stod på den ene side, og kunderne på den anden. Inde under disken var der hylder til forskellige varer, og papir og poser og elastikker til at pakke ind i. Og så var der skuffen, hvor pengeassen stod.

Et sted i disken var der en lem i bordpladen, som kunne lukkes op, og man kunne gå igennem til den anden side. Så behøvede man ikke gå hele vejen udenom disken. Og man kunne, hvis man ikke var så stor, også sidde der og lege lidt eller se og høre på handelen.

For enden af disken var der et glasskab med chokolade, lakrids og al slags slik. Til jul var der marcipanfigurer, og da var der også sække med hasselnødder, valnødder og paranødder.

Henne foran det store vindue stod en stor kaffemølle, som kunne male kaffebønner i begge sider. Først skulle bønnerne vejes, gerne et kvart eller et halvt pund, så blev de hældt i en af beholderne og malet og røg ned i en skuffe, hvorfra vi skovlede det op i posen igen. Det var friskmalet kaffe, og det duftede dejligt, - kaffens aroma kaldes det.

I gården, helt inde ved væggen til butikken, var der en petroleumsbeholder i jorden. Den havde forbindelse ind til en lille tank i butikken. Tanken havde et gennemsigtigt literglas med målestreger og en pumpestang, så vi kunne pumpe petroleum op i glasset. Når det var fuldt, var der en liter, og så løsnede vi en hane og tømte det ned i dunken under hanen. Nogle skulle have 5 liter og andre måske kun en liter i en flaske.

Når beholderen i gården skulle påfyldes, kom der en mindre tankbil, som dog ikke kunne komme om i gården. Manden, der kom med den, hed Gørtz. Han tog så et åg over skuldrene med en spand ned ved hver arm, og så bar han petroleum rundt om huset til beholderen. Engang jeg kom pilende rundt om hushjørnet, rendte jeg lige ind i ham, så spandene skvulpede over. Han råbte op og brokkede sig. Jeg var siden lidt bange for ham, men han blev vist lige så forskrækket som jeg.

Over indgangsdøren sad der en stor klokke, som sagde "Diiiiing" hver gang døren gik op. Så kunne vi høre, når der kom kunder. Og når det var en af familien, der kom, råbte vi "jag", - så behøvede ingen gå i butikken for at ekspedere.

Hver tirsdag og fredag gik vi rundt til alle husene i byen og tog mod bestillinger. Vi havde en blok og en blyant med og skrev alt op, hvad folk skulle have hos købmanden. Det begyndte vi med om morgenen og kom hjem hen ad formiddagen, og så vejede vi alt af og lagde i kurve til hver husstand. Så bragte vi varerne ud om eftermiddagen, og nogle betalte varerne med det samme og andre fik på konto, fik det skrevet, og betalte så en gang om måneden, måske. Da jeg var helt lille, var det mest vores bror Henry, der gik på varetur. Men vi har vist alle prøvet det, da vi blev større. Varerne blev bragt ud i en lukket trækvogn - eller skubbevogn kunne man næsten kalde den.

Nogle gange ringede folk også og bestilte varer, som så skulle bringes hen til dem. Engang ringede Hylsebeck fra toldboden og skulle have en rulle sysilke - uden at sige hvilken kulør den skulle have. Det var min bror Peter, der tog telefonen. "Ja tak", sagde han, "skal den være sort, hvid, blå, rød eller ternet?" - Og så blev han hed om ørerne, - *ternet sysilke!* Men Hylsebeck lagde ikke mærke til noget, så der blev ikke vrøvl over det.

Nogle gange skulle vi bringe varer ud langt væk. Når vi f. eks. skulle helt om til Egeskjolds, der havde sommerhus næsten helt omme ved Råde strand, med 10 liter petroleum og 1-2 rugbrød og sådan nogle tunge ting. Så var vi somme tider nogle stykker, så vi kunne skiftes til at bære. Det var en lang vej, og cykler havde vi ikke dengang. Vi gik som regel nedenunder Søndermarken, - der hvor Sundparken nu er. Og der i hjørnet af parken ned mod engen stod et stort egetræ med grenene hængende langt ud over en vandkule, som vi mente var bundløs. Det var jo lidt uhyggeligt, for den var ikke god at falde i. Træet var ellers godt at klatre i, og der boede også en snog. Af og til lå den og soled sig på skråningen ned mod kulen. Så måtte vi liste os forbi med dunk og kurv og det hele. Svømme kunne den også, så vi engang.

Og så skulle vi også passe på for de hunde, der ville springe op ad os på vor vej. Måske ville de kun lege. Der hvor Misse og Peter bor, boede der nogen, der hed Kraack. De havde altid så mange gæs. Det var næsten det værste, når sådan en flok gæs kom flagrende og skræppende hen imod os. Det kunne også hænde, vi fik et enkelt nap i enden, hvis vi ikke var raske nok på benene.

Der var ikke mange i Aarøsund, der havde telefon dengang, men vi havde. Der kom mange for at låne den, - hvis de skulle have længe eller tale med nogen i Haderslev eller Assens måske. Og fiskerne og søfolkene skulle tit ringe hjem. Der var fisker Holms kone, som næsten altid var med manden ude at fiske, hun havde store, sorte gummioveralls på og lugtede af fisk. Hun ringede hjem til Aabenraa for at høre, hvordan det gik med børnene. Og en fisker fra Genner skulle altid ringe til "Dingle dre å drerre u" (Tinglev 33u). Så tog han røret og rablede en masse af sig i ca. 5 minutter og knaldede røret på igen uden at høre, om den han talte med havde noget at sige. Telefonen stod i stuen, hvor vi tit sad og legede ved spisebordet, og vi hørte mange sjove telefonsamtaler, så vi kom nogen gange sådan til at grine, at vi måtte skynde os ud af stuen.

På pladsen foran fæргеlejet til Assens-Aarøsund færgen havde vi en kiosk, hvorfra der blev solgt is, chokolade og frugt. Når mama passede den, legede vi tit bagved den og dansede "stivdans" bl.a. Foran den havde rutebilen til Haderslev sin holdeplads.

Sommeren 1931, Gerda, Emmy & Sigrid ved kiosken på havnen.

Når vi skulle spise, sad vi alle rundt om bordet: mama og papa, som vi kaldte vores mor og far, Henne, Peter, Anna Sofie, Dinne, Sigrid, Emmy og Gerda, hvis vi alle var hjemme. Ellen var allerede gift og flyttet hjemmefra. Efterhånden rejste så flere og flere af de ældste hjemmefra. Papa skar brødet af i skiver med brødkniven, han holdt brødet ind mod brystet og skar den ene skive af efter den anden. Han kunne også drille lidt. Jeg ville gerne have mit stykke ost skåret så tyndt, at man kunne se igennem det. Så skar han en tyk skive med hul i af til mig. Den kunne man jo se igennem.

Engang vi fik suppe, spurgte jeg, om jeg måtte få mere af "det vand, I kalder suppe". Og Emmy sagde engang, hun syntes, papa tog det bedste stykke fra fadet: "Du er god . . . ved dig selv". Så vi var nok heller ikke altid for søde. Emmy havde jo nok ventet at få det gode stykke, som papa rakte ud efter, men som så havnede på hans egen tallerken, - derfor den lille tilføjelse: ved dig selv.

Komfuret stod i det ene hjørne af køkkenet. Det varmede godt om vinteren. Der var en baggyde til vand bagest i komfuret, så vi altid havde varmt vand. Komfurstangen var en messingstang, som gik rundt om komfuret et lille stykke ude, for at vi ikke skulle komme for tæt på og brænde os. Engang faldt jeg og flækkede mit ene øjenbryn på komfurstangen og måtte have plaster på. Jeg har et lille ar der endnu.

* * *

Købmandsbutikken med 2 x Peter Burmeister, i begyndelsen af tyverne.

Det stod i Dannevirke i 1857

16/1 Haderslev. (B.A.) I Dhrr. Baumgarten & Burmeisters Maskinværksted i Kjøbenhavn er man alt i Arbeide med saavel Maskineriet som Skroget til det nye Dampskib, der til næste Efteraar skal afløse "Maagen" som Postskib paa Lillebelt. Det bliver et Jerndampskib paa c. 40 Hestes Kraft, og det skal efter Forlydende være fuldt færdigt til at begynde Overfarten fra d. 1. November.

30/1 Haderslev. – Ved Bladets Slutning havde vi endnu ikke modtaget den kjøbenhavnske Post, der skulde være ankommen Igaar. Grunden hertil er at søge i en Standsning af Transporten imellem Assens og Aarøsund, og for Fremtiden maatte vi altsaa vente Posten over Middelfart.

At Transporten over Lillebelt mellem Aarøsund og Assens, paa Grund af Iis i Beltet, indtil videre er standset, bekjendtgjøres herved.

Aarøsund, den 30. Januar 1857.

Bruun.

13/2 Haderslev. Efterat vi nu vistnok i hele 14 Dage have faaet den kjøbenhavnske Post over Middelfart og Snoghøi, eftersom Beltet imellem Assens og Aarøsund ikke har været passabelt, og derved ere blevne 14 Timer bagefter med alle kjøbenhavnske Efterretninger, synes der omsider at vilde indtræde en Forandring heri. Efter flere Dages Tøveir har det i Nat regnet stærkt, samtidig med at en temmelig heftig Storm har reist sig, og man kan vel vente, at dette i Forening vil rense Farvandet.

16/2 Haderslev. Iisbaadtransporten over Storebelt er nu ophørt, og Dampskibsforbindelsen har i Fredags atter taget sin Begyndelse, endskjøndt Dampskibet endnu dengang ikke kunde løbe ind i Nyborg Havn. Om Farten imellem Assens og Aarøsund atter er i gang, forlyder derimod Intet; formodentlig har Drivisen skruet sig op ved Kysterne, thi Igaar ankom Posten som hidtil hertil over Middelfart.

18/2 Den paa Grund af Iis i Beltet standsede Post- og Færgetransport imellem Aarøsund og Assens er nu, da Beltet er frit for Iis, atter begyndt.

Aarøsund, den 18. Februar 1857.

Bruun.

Istransport over Storebælt

(Kilde: Det Danske Postvæsen 1624-1924)

24/2 Haderslev.

Efterat Skibsfarten paa Kjøbenhavn allerede i nogen Tid have været i gang, og medens selv de snevreste Fjorde og Bugter vare frie for Iis, turde "Maagen" bestandig ikke vove sig ud, endog Skibet sidste Sommer var blevet istandgjort, og vore kjøbenhavnske Efterretninger have saaledes indtil i Dag, navnlig paa Grund heraf, været 24 Timer bagefter. Herover skulle vi nu ikke mere klage, da vi ved vore Klager ikke kunne lokke "Maagen" uden Mandskab og Passagerer ud imellem et Par dygtige Iisstykker for derved at blive gjort ikke ubrugelig, thi det er den i forveien, men uanvendelig; vi skulde heller ikke raabe Ak og Vee over, at det reiselystne Publikum, der nu ved Foraarets Komme begynder at tænke paa Kjøbenhavnstouren, hele Foraaret og Sommeren og idetmindste en god Deel af Efteraaret maa tilbringe 12 Timer mere paa Reisen, end selv den smølevorne Diligencebefordring kræver, desformedelst at den altid kommer forsilde til at naae Odense-Diligencen. ...

26/2 Ved Bladets Slutning (Kl. 3) havde vi endnu ikke modtaget den kjøbenhavnske Post, der har forladt Kjøbenhavn Tirsdag Aften kl. 7 og skulde have været her allerede Igaar Eftermiddags. - Det lader til, at man nemmere kommer til sin Post, naar denne i den strengeste Vinter gaaer den længere Vei over Middelfart og Kolding, end naar den i smukt Foraars-veir skyder Gjenveien over Assens og Aarø Sund.

23/3

Dampskibet „Ceres“

anløber Aarøsund først. Onsdag den 25. Marts og vil den Dag, og fremdeles, afgaae:
 fra Aarøsund til **Åaborg**
 hver Onsdag Eftermiddag omtrent Kl. 2 i Forbindelse med „Zampa“, der afgaaer fra Åaborg til **Kjøbenhavn**, hver Torsdag Morgen Kl. 6.
 fra Aarøsund til **Kolding, Middelfart, Fredericia og Veile** hver Torsdag Morgen omtrent Kl. 8½.

30/3

Dampskibet „Ceres“

afgaaer fra Aarøsund
 hver Onsdag Eftermiddag omtrent Kl. 2 til **Åaborg** i Forbindelse med „Zampa“, der afgaaer videre til **Svendborg, Lohals, Vordingborg, Koster, Kallehave, Boget pr. Præstø og Kjøbenhavn**.

Hver Torsdag Morgen omtrent Kl. 8½ til **Kolding, Middelfart, Fredericia og Veile**, og fra **Veile** til **Korsør** hver Fredag Morgen Kl. 8.

1/4 Assens, den 27. Marts. (Byens Av.)

I Onsdags Aftes, omtrent Kl. 10, hændte ved Aarøsund en meget beklagelig Ulykke, idet Føreren af Postdampskibet „Maagen“, Capt. S. Schmidt, ved at ville begive sig ombord paa Fartøiet i Mørket ulykkeligviis styrtede overbord og derved tilsatte Livet, uagtet man fra Skibet strax søgte at komme ham til Hjælp. Den Afdøde, der var bosiddende her i Assens, efterlader en Enke samt en talrig og uforørgyet Børneflokk.

27/4 Onsdagen den 6. Mai, Formiddag Kl. 10, afholdes en Licitation over et Arbeide ved Aarøsund Havn i Aarøsund Færgegaard. Conditionerne m. M. ligge til Eftersyn paa nævnte Færgegaard og hos Ingenieur Hornemann i Haderslev. Grove.

18/5

Dampskibet „Diana“

farer regelmæssig imellem

Slensborg-Horsens og Slensborg-Aarhuus

som følger:

til Aarhuus hver Torsdag Morgen Kl. 7,

til Horsens hver Lørdag Morgen Kl. 7,

til Slensborg

fra Aarhuus hver Fredag Morgen Kl. 6,

fra Horsens hver Onsdag Morgen Kl. 6,

anløbende **Brunsnæs, Sønderborg, Sardeshai, Aarøsund, Gl. Aalegaard (ved Stenderup Strand), Snoghøi, Middelfart og Fredericia**.

Dampskibet „Zampa“

forlænger fra førstkommande Onsdag den 28. Mai sin Tour paa **Svendborg og Åaborg** videre direkte til **Kolding** i een Dag, nemlig:

til **Svendborg, Åaborg, Aarøsund og Kolding** hver Onsdag Morgen Kl. 6.

fra **Kolding** til **Kjøbenhavn** hver Torsdag Morgen Kl. 4. Første Gang den 21. Mai; ved **Aarøsund** omtrent Kl. 5½, anløbende **Tour og Retour Lohals, Vordingborg, Kallehave, Koster, Boget**

NB. „Ceres“ Tour mellem **Veile og Åaborg** bortfalder, saa længe „Zampa“ udfører den direkte Tour paa **Kolding**.

Hjuldampskibet "Lille-Belt" udfør Assens. 1856 omdøbt "Ceres".

Maleri af C. Olsen. Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg
(Kilde: Danske Dampskibe indtil 1870 II)

28/5

Dampskibene

Zampa og Flora

afgaae fra Aarøsund:

„Flora“ hder Søndag Formiddag omtrent Kl. 9
til Korsør, anløbende Assens, Saaborg, Svendborg
og Lohals.

„Zampa“ hder Onsdag Eftermiddag omtrent Kl.
6 til Kolding.

Do. hder Torsdag Morgen omtrent Kl. 5½ til
København, anløbende Saaborg, Svendborg, Lo-
hals, Vordingborg, Kallehave, Koster og Bøget
pr. Præste.

„Flora“ hder Løvedag Eftermiddag omtrent Kl.
5½ til Kolding.

30/5 Licitation.

Efter Begjæring af Vandbygningsdirekteur, Kammerraad Grove, vil der Torsdagen den 11. Juni d. A. om Formiddagen Kl. 10, i Aarøsund Gjæstgiversted blive afholdt offentlig Licitation over Leverancen af en Deel Tømmermaterialier til Aarøsund Færgebro, for Generalpostdirektionens Regning, efter Conditioner, der ville blive bekendtgjorte paa Licitationsdagen, og som forinden ligge til Efter-syn paa undertegnede Kontor.

Kgl. Haderslev Herredskontor, den 29. Mai 1857.

Rumohr.

5/6 **Bekjendtgjørelse.**

Mandagen den 6. Juli førstkommende, Kl. 12 Middag, vil der paa Raadstuen i Assens blive afholdt offentlig Licitation over Leveringen af Kul til Postdampskibsfarten mellem Assens og Aarøsund i Tidsrummet fra den 1. Oktober 1857 til den 31. December 1858. Conditionerne for denne Leverance henligge til Eftersyn paa Postkontorerne i Assens, Haderslev, Flensborg, Kiel, Korsør og Aarhus, samt i Kjøbenhavn i nedennævnte Sekretariat.

Hvilket saaledes efter Ordre bringes til almindelig Kundskab.

Andet Postsekretariat, den 30. Mai 1857.

Lund.

29/6 Breve til efternævnte Adressater ere retournerede til Haderslev Postkontor :

Peter Høier, Barkskibet "Wilhelmine"

Johannes Sørensen, skibet "Congo"

Tadeus G. Andresen, i Californien

Lorens Iversen, "

Nicolai Jensen Kyhl, "

Jørgen H. Thomsen, "

Peter Hansen Fyhn, "

Jens Peter Hansen, "

Peter Knudsen, i Sidney

Fridrich Ohlsen, i New York.

Haderslev Postkontor, den 28. Juni 1857.

Nissen.

1/7 **Tømmer-Leverance.**

Da de ved Licitationen over Leverancen af Tømmer til Aarøunds Havn skete Bud ikke have erholdt Approbation, indbydes Lysthavende til snarest mulig skriftlig at indgive Tilbud om denne Leverance, eller Dele af samme, under min Adresse: poste restante Haderslev.

- Det bemærkes, at Leverancen, der bestaaer af Følgende :

150 st. 10" 22 Fods Pæle af bedste svensk Tømmer,

230 løb. Fod 6/8" Rigler i Længder ikke under 20 Fod,

240 løb. Fod 10/10" fuldkantede Egehamre i Længder

ikke under 16 Fod,

660 løb. Fod 6/7" Ankere af Sparrer i forskellig Længde

efter Forbruget,

8 St. 10/10" Egetræes Fortøiningspæle á 12 Fod,

ønskes opgiven med Prisen pr. løbende Fod for de forskellige Dimensioner, Alt frit, i Aarøunds Havn, samt Tiden, inden hvilken samme maatte kunne præsteres.

R. Grove.

Vandbygningsdirekteur.

24/8 Jagten "Haabet", 6 Commercelæster drægtig og af Nyt opbygget fra Kjølen til Bergholtet i 1848, er med staaende og løbende Redskaber samt Anker og Ketting osv. at faae tilkjøbs, naar man henvender sig til Eieren. Jep Jepsen, i Aarø.

Sommeren 1857 var varm, og i august blev amtet ramt af en såkaldt blodgangsepidemi; det første tilfælde konstateredes 26. juni, men sygdommen optrådte kun sporadisk indtil beg. af august, derpå blev det rigtig slemt, og man skulle langt hen i oktober, før epidemien var forbi; da havde over 1100 mennesker været syge og godt 100 var døde.

Bortset fra en dysenteri epidemi i 1853 havde egnen siden 1808 været forskånet for epidemier. Adskillige andre byer rammes af epidemien, der omtaltes som dysenteri, cholera eller cholera. I Sydjylland og på Fyn blev de traditionelle Mikkelsmarkeder udsat til november. I Glückstadt var dødstallet den 12. september 220, heraf ca. 40 mand af garnisonen (2. jægerkorps).

Haderslev Lærde Skole forlængede sommerferien 4 gange, så den først sluttede den 21. september. - Da blodgangssygen mere og mere udbredte sig i Haderslev Østeramt, udsendtes følgende :

31/8 **Cirkulairkrivelse** i Anledning af Blodgangen (til Amtets Landboere): Naar Blodgang viser sig paa noget Sted, tilraades det Beboerne at være forsigtige med Diæten og navnlig undgaae Nydelsen af Frugt, suurt Øl eller deslige.

4/9 **Bekjendtgjørelser.** Da det har været Tilfældet, at Tjenestefolk, som have Blodgang, af Huusbonden ere blevne flyttede til deres Hjemsted paa Landet, unnlader jeg ikke herved at bringe i Erindring, at en saadan Flytning er forbuden under vilkaarlig Straf ved Forordningen af 26. September 1808, og at den altsaa ikke engang efter Tyendets Ønske tør finde Sted.

Kgl. Politikammer i Haderslev, den 3. September 1857.

E. Hammerich

9/9 Større Søsteen ønskes leverede til Aarøsund Bro. Jagter og Baade, der indkomme i Havnen med saadanne kunne strax losses, og Betalingen vil ved Modtagelse blive erlagt.

Aarøsund, den 8. September 1857.

C. Bruun.

22/10 - Det nye Dampskib imellem Aarøsund og Assens, der allerede skulde have været igang den 1. Oktober, vil efter Forlydende først den 1. December komme til at erstatte det gamle, kedelige "Maagen", der i en Række af Aar har været de Reisendes Kval.

Dampskibet «Maagen», Lillebeltsoverfarten:

20 Hestes Maskinkraft. Anskaffelsessum 27,311 Rdl. Skibet var Postvæsenets Ejendom, men overlodes Færgeriejerne til Brug i 20 Aar mod Afholdelse af Drifts- og Vedligeholdelsesudgifter. Postvæsenet betalte aarlig 5300 Rdl. for Posternes Overførelse, medens denne hidtil kun havde kostet 3000 Rdl. aarlig.

(Fotografi i Dansk Post- og Telegrafmuseum).

(Kilde: "Det Danske Post- & Telegrafvæsen")

11/11 Auktion.

Torsdagen den 19. ds. afholdes der offentlig Auktion over en Deel gammelt Tømmer fra den ombyggede Bro ved Aarøsund samt en Deel under Arbeidet afbenyttede Redskaber, som Steenstænger o. desl. Mødestedet er ved Aarøsund Gjæstgivergaard om Formiddagen Kl. 10. Lysthavende indbydes.

Kgl. Haderslev Amts Øster-Huusfogderi paa Mariasminde,

d. 10. Novbr. 1857.

Heuckendorff.

14/12 Bekjendtgjørelse.

Onsdagen den 23. ds., om Formiddagen Kl. 10, vil der i Aarøsund Gjæstgivergaard ved offentlig Auktion blive bortsolgt en sort, 10 Aar gammel Hest, efter Conditioner, der bekjendtgjøres paa Auktionsdagen.

Kgl. Haderslev Herredskontor, den 14. December 1857.

Rumohr.

Det stod i Dannevirke i 1882

Dampskibet „Spekulant“

foretager en Exratur til **Assens Høstemarked**, Onsdag den 22. Marts Morg. Kl. 6 og samme Dags Efterm. Kl. 3 tilbage.

Freddag den 24. Marts Morg. Kl. 7 fra Marsø til Haderslev og Eftermiddag Kl. 4 tilbage.

Måndag den 27 Marts begynder de sædvanlige Fjord- og Assenssture, indtil videre efter Fartplanen fra f. A.

Den nye Fartplan for d. A. vil blive foretaget i April.

H. C. Sobl.

22/4 **Frelste.** Den 15. ds. om Formiddagen seilede i Følge "Assens Avis" Mathias Hansen med Hustru og Datter og Jens Jørgensen med Hustru og Datter fra Aarø i en Seilbaad til Heilsminde. Ved Arne, hvor de undervejs vare i Land, forlod de fire Kvinder paa Grund af Kulde Baaden og vilde langs Strandbredden til Fods begive sig til Bestemmelsesstedet, medens Mændene seilede videre. Ved Gravenshoved kuldseilede Baaden ved et voldsomt Vindstød, men Mændene bjergede sig op paa Rælingen, hvor de klamrede sig fast i c. 2 Timer, indtil der kom Hjælp, som hidkaldtes af Kvinderne, der fra Strandbredden havde været Øienvidne til Mændenes fortvivlede Stilling. Fra et Hus i Nærheden fik de et Par Karle til at ro ud med en Baad, og det lykkedes efter meget Besvær at redde de Forulykkede, men deres Baad, med alt deres Tøi gik tabt. Det er denne Baad, der er bjerget ved Thorøhuse.

7/5 **Isbjerge i Atlanterhavet.** De transatlantiske Dampskibe have tidligere paa Aaret end sædvanligt truffet store Ismasser paa deres Route. Dampskibet "Helvetia" fra Antwerpen til Boston, traf saaledes under 47 Graders Brede saa vældige Ismasser, at Skibet var indesluttet af Isen og slap fri af denne ved at seile 20 danske Mile i sydlig Retning. Et andet Dampskib melder, at det i samfulde 13 Dage var i Isen Sydøst for Newfoundland, og at 5 Dampskibe sade fast i Isen, som førte dem sydpaa.

8/5 **Forordning om giftfri farver.** "Reichsanz." indeholder en Forordning, i Følge hvilken giftige Farver ikke maa anvendes ved Lavningen af Nærings- og Nydelsesmidler efter 1. Mai 1882, forsaavidt disse ere bestemte til Salg. Ligeledes maa Næringsmidler ikke opbevares i Omslag, der ere farvede med giftige Farver. Ligeledes maa de ikke anvendes til Fabrikation af Legetøi og Beklædningsgjenstande.

6/6 **Haderslev Skibsliste** (uddrag)

Ankomne Skibe. 30. Mai. "Wilhelm", P. Burmeister, fra Königsberg med Rug.
Afgaaede Skibe. 2. Juni. "Wilhelm", P. Burmeister, til Königsberg i Ballast.

Dampstibet „Spekulant“.

foretager paa første Pintsedag 2 Udsjture til
Aarøsund og Mellemstationer paa Fjorden fra
Haderslev Morgen Kl. 6 og Efterm. Kl. 2
Fra Aarøsund Form. Kl. 9½ og Efterm. Kl. 6½.
Anden Pintsedag Efterm. Kl. 2 herfra.

Dampstibet „Spekulant“.

Herefter afgaar Stibet ogsaa hver Tirsdag og Fredag Efterm. Kl. 2 herfra til Aarøsund og til sædvanlig Tid tilbage.

H. C. Sohl.

Kapseilads.

Søndagen den 9. Juli d. A stor
Kapseilads i Aarøsund. Om Aftenen Fyrværkeri og Bal. Begyndelse Kl 4. Programmet er at faa paa Gæstgiveriet.

10/7 Kapseiladsen ved Aarøsund fandt paa Grund af Vindstille ikke sted i Gaar.

17/7 **Kapseilads ved Aarøsund.** I Stedet for den Kapseilads, der havde skullet finde Sted allerede forrige Søndag, men som maatte udsættes paa Grund af Vindstille og Regnveir, fandt en saadan Sted i Gaar. Veiret var prægtigt, skjønt Vinden henimod Kl. 4, til hvilken Tid Kapløbet begyndte, løjede temmelig meget af. Løbet deltes i to Afdelinger, en for Fiskerkvaser og en for aabne Baade. Af de første deltog 6, af de sidste 5; de fleste havde hjemme paa Aarø. Der seiledes i en Trekant, nemlig fra Havnen ved Aarøsund mod Nordøst til Vagen ved den sydøstlige Pynt af den lille Ø Linde-

rum, derfra mod Syd til Aarø Vig, og herfra mod Nordvest til Udgangspunktet. Den samlede Afstand udgjorde omtrent 1 Mil. Vinden, der var sydlig, og som sagt i Begyndelsen temmelig svag, gik imidlertid lidt efter lidt østligere samtidig med, at den steg til frisk Kuling. Kapløbet tog derfor egentlig først ret sin Begyndelse, efter at den første Halvdel af Veien var tilbagelagt, lige som det ogsaa nu først blev interessant at se Baadene, der alle førte saa mange Seil, som de kunde bære, med Stedse tiltagende Hurtighed stryge langs Kysten af Aarø og derfra over mod Aarøsund.

Der var udsat 6 Præmier, 3 for hver Afdeling. For Kvasernes vedkommende bestode disse af to Skibsuhr og et Kompas; for de aabne Baade af et Skibsuhr og to Kompasser.

Første Præmie toges i første Afdeling af Carl Sørensen, Aarøsund, med den derværende Fiskeriforenings Kvas, der tilbagelagde Afstanden i 57½ Min. Anden Præmie tilfaldt Laust Christensen, Aarø, (1 Time 3 Min.) og tredje Præmie H. Christensen, Aarø, (1 Time 6 Min.).

I anden Afdeling tilfaldt første Præmie Høker Chr. Jepsen, Aarø, hvis Baad tilbagelagde Veien i 1 Time 4 Min. Anden Præmie tilfaldt Toldkutterens Baad, der førtes af en af Mandskabet paa Kutteren og tilbagelagde Veien i 1 Time 13½ Min. og tredje Præmie fik A. Lausen, Haistrup (1 Time 15½ Min.).

Toldkutterens båd. (Postkort. Historisk Arkiv, Haderslev)

12/8 **Polarisen.** Grønlandsfarere, der ere indkomne til Norge, berette, at de aldrig før have set Isen ligge saa langt syd paa som i Aar. Paa Rejsen til Egnen omkring Grønland maatte de paa Grund af Is gaa syd om Island, og det samme maatte de gjøre paa Hjemrejsen af Frygt for, at Isen fremdeles skulde hindre dem i at gaa norden om. Desuden have de været udsatte for heftige Storme.

23/8 **Børn** over 12 Aar finde stadig Beskæftigelse paa Tobaksfabrikken hos M. Hansen Jun.

Dampskibet „Spefulant“
foretager en Exkursion til **Assens Høstfest**
Søndag den 3. Septbr., Formiddag Kl. 10,
og næste Morgen Kl. 5½ tilbage. — Dagens
Tur til Arøjsund bortfalder.
H. C. Ehl.

25/9 **Sukkerroefabrik ved Assens.** I Følge "Assens Avis" er det nu ogsaa paatænkt at anlægge en Sukkerroefabrik ved Assens, og man har henvendt sig til Bestyrelsen for de danske Sukkerfabrikker, som har givet Tilsagn om Anlæg af en Sukkerfabrik, naar der fra Landmændenes Side viser sig Stemning for Sagen, og der for et Tidsrum af 10 Aar sikres mindst 2000 Tdr. Land til Dyrkning af Sukkerroer.

3/11 **De gamle Orlogsskibe "Hekla" og "Gejser"** der den 17. August d. A. vare stillede til offentlig Auktion paa Orlogsværftet, men ikke bleve bortsolgte, da de højeste Bud, henholdsvis 18.500 og 24.000 Kr., ikke bleve approberede af Marineministeriet, ere nu bestemte til at ophugges. Begge disse Skibe ere i Følge "Dg. Nh." velbekjendte fra den første slesvigske Krig, og i Særdeleshed gjælder dette med Hensyn til "Gejser", da dette Skibs Navn knytter sig til den eneste sørgelige Begivenhed i vor nyere Søkrigshistorie. Med den for faa Aar siden som Admiral afdøde J. P. F. Wulff som Chef deltog "Gejser" nemlig i Kampen ved Eckernførde den 5. April 1849, der foruden Menneskeliv kostede os Tabet af Linieskibet "Kristian den Ottende" og Fregatten "Gefion", idet den først nævnte sprang i

Luften, og Fregatten blev erobret af Fjenden. "Hekla" har foruden til Krigsbrug ogsaa været benyttet i andre Øjemed, hvorfor Skibet vist nok ogsaa bevares i adskillige af vore Læseseres Erindring. Det var saaledes i 1857 stillet til Disposition for Deltagerne i Studenter-Toget til Upsala og afgik i 1862 til London som Passagerskib for en Del yngre Kunstnere og Industridrivende, hvem man ønskede at lette Adgangen til et Besøg ved den der foranstaltede Kunst- og Industriudstilling. "Hekla" er bygget i 1842 og "Gejser" i 1844.

Dæksliv ombord på "Hekla" under rejsen til London i 1862.

(Træsnit af Vilm. Rosenstand. Kilde: "Planmæssig ankomst".)

17/11 Giftelyst.

I Midten af December vil der fra Bordeaux afgaa et ejendommeligt Tog – et halvt hundrede kvindelige Straffefanger, der have anmodet om at maatte blive deporterede til Ny-Kaledonien i Haab om at kunne indgaa Ægteskab med derværende Deporterede. Der udrustes et særligt dertil indrettet Skib for at overføre dem.

Det stod i Modersmaalet i 1907

21/1

Aarøsund.

Belønning for livsredning. Regeringspræsidenten i Slesvig har tilkendt tidligere hovedtoldkontorbetjent A. Lass, sømand Karl Kraack og landmand Søren Kraack, alle her i Aarøsund, hver 80 mark i belønning for den 14. august at have reddet toldopsynsmand Wesch og bådfører Dethlefsen fra at drukne.

Vor landsdel har i tiden fra 1864 til 1890 ved udvandring lidt et tab af 60.000 personer. Optantbørnernes antal anslås efter et skøn til over 10.000.

23/1 Traktat mellem Danmark og Preussen.

Optantbørnernes naturalisation. Art. I. Den preussiske regering vil optage i det preussiske undersåtsforhold de på preussisk statsområde bosatte nationalitetsløse optantbørn, hvorved forstås de efter faderens optionserklæring, men inden den danske indfødsretslov af 19. marts 1898 trådte i kraft, udenfor Danmark fødte børn, når de ansøger derom, og de almindelige lovbestemte forudsætninger er til stede.

28/2

Dilettantforestilling i Aarøsund.

A velbdeligt Hjem opføres **Søndagen den 3. Februar og Tirsdagen den 5. Februar:**

Hjertemandens Repræsentant,
Baudeville i 2 Afbejlinger af Eric Bøggø,

og
Han kommer fra Pasteur,
Sangspil i 1 Akt af Søren Peter Jensen.
Begyndelse begge Aftener Kl. 7 præc.

Efter Forestillingerne

Bal.

Salen opvarmes.

Billetter faas i Forvejen hos Købmand Clausen i Døby og Købmand Thuesen i Højstrup samt ved Kassen.

Søndag Eftermiddag Kl. 10 1/2
Generalprøve for Børn. Entree 20 Bg.

Der gaar **Søndagen den 3. Februar Kl. 10 1/2**, **Eftermiddag fra Haderslev til Aarøsund og fra Aarøsund til Haderslev Kl. 12 1/2 Nat.** Toget holder ved alle Stationer.

Alle Slags Kunsthøvdninger

til Kornarøbrug
faas paa Bestilling hos
Th. Sørensen, Aarøsund,
1203 Korn & Foderstofforretning.

Hint 2-radet og 6-radet Sædebyg og Sædehavre

fra Ayn faas, ligesom ogsaa Sædebyg og Havre her fra Gænen, navnlig sin Sædehavre fra Aars, faas paa Bestilling hos

Th. Sørensen, Aarøsund,
1204 Korn- og Foderstofforretning.

Prima undersøgt

Warkfvo

og ægte ungarsk Lucerne
samt Høefrugtfvo

faas paa Bestilling hos
Th. Sørensen, Aarøsund,
1205 Korn- og Foderstofforretning

Søger til 1. Maj
2 unge Piger som Kogeelever
1 Stuepige
samt til straks
en dygtig Gårdskar.

C. Deichmann
Færggården Aarøund

2. Abonnementskoncert
i Aarøund.

Fredag d. 8. Marts, Aften Kl. 7
Ikke-Medlemmer 50 Pg. Entree.

Efter Koncerten:

◀ Bal ▶

Hertil indbydes venligst.

G. Schmidt C. Deichmann

12/3 **Aarøund.** Regeringspræsidentens ventede besøg skal efter forlydende ikke så meget dreje sig om besigtigelsen af det nyligt oprettede fiskerøgeri, men gælder nok forholdene ved havnen, der skal udvides og forbedres. Planen om en regelmæssig færgeforbindelse Assens-Aarøund med en normalsporet bane over Haderslev med tilslutning til hovedbanen ved Over Jerstal eller Rødekro er endnu ikke opgivet.

Postagenturet. (Schl. G.) Fra 1. april overtager værten på Færggården, hr. Deichmann, postagenturet, som hidtil er blevet forvaltet af fru Goldenbaum, der har solgt sin ejendom til hr. Deichmann for 9000 mark.

14/3 **Aarøund.** Den preussiske regeringspræsident fra Slesvig, ledsaget af landråd Becherer og flere herrer, ankom som bebudet her til tirsdag eftermiddag med ekstratog. Efter at have beset forholdene her, deriblandt også det nyoprettede fiskerøgeri, rejste de høje embedsmænd tilbage ad den vej, de var komne.

26/3 **Dampskibet "Helene",** ekstrature til Assens i påskedagene. 1. og 3. påskedag fra Haderslev morgen kl. 7, fra Aarøund kl. 8¹⁵. Tilbage fra Assens formiddag kl. 10. Retur 2 mk., tur 1,50 mk.

Søger en **styrmand** om bord for sommermånederne.

Aarøund Færgegaard.

Søndag den 28
April fra Eftm.
Kl. 3:

Stor
Stiveftydning.
Om Aftenen
Bal.

Hertil indbydes
venligst
C. Deichmann

2778

**Færggården
Aarøund.**

2. Pinsedag:

Entreebal,

hvertil venligst indbydes

Deichmann

Fiskeriforeningen for Aarø og Aarøsund afholder Kapsejlsads
ved Aarøsund Færgegård, Søndagen d. 30. Juni, Efterm. kl. 4.

Om Aftenen ◊ Bal ◊ Hertil indbydes venligst.

Bestyrelsen.

Deichmann.

15/7 **Den første varme sommerdag** havde vi i går den 14. juli. Trods den stærke blæst var det varmt, og solen skinnede hele dagen – noget helt nyt. Måske sommeren nu vil begynde. ..

Byens beboere benyttede sig flittig af gårsdagen smukke, strålende sommervejre. Begge dampskibe var i går eftermiddags propfulde. De fleste rejste med til Aarøsund, hvor det i går var meget livligt. Også småbanetoget til Kjelstrup var i går eftermiddags fuldt af passagerer, der besøgte Sølyst og Viktoria.

Aarøsund Færgegård.

Søndag den 4. August:

Ringridning

om Eftermiddagen Kl. 4.

Om Aftenen ◊ Bal ◊

Hertil indbydes venligst.

Deichmann.

Høstfest i Aarøsund

Søndag den 15. September,

hvertil venligst indbydes.

C. Deichmann.

I 1907 kunne man vælge mellem følgende kaffeblandinger:

Santos m/Java, Guatemala blanding, Portorica m/Java og fineste melange.

I 1907 ophævedes i England en lov, der forbød enker/enkemænd at gifte sig med den afdøde ægtefælles bror/søster.

19/8 **Dampskibet "Helene".**

Kaptajn Clausen har på grund af det vedvarende dårlige vejrlig opgivet sine regelmæssige ture med dampskibet "Helene" på fjorden. Til Fænø foretages dog endnu tre koncertture, nemlig de to næstkommende onsdage og desuden søndagen den 25. ds.

12/9 **Ved nævningeretten** forhandlede i dag følgende sager:

To fiskere, Rasmus Mayland og Ingvart Hansen, begge fra Aarø-sund, stod anklagede for tyveri, uberettiget fiskeri, og Hansen endvidere for legemlig mishandling. Efter en meget omfattende vidneafhøring kom endogså den offentlige anklager til det resultat, at anklagen i de første to punkter var bygget på et så løst materiale, at han måtte andrage på frifindelse. For Hansen androg han på en bøde på 5 mark for mishandling.

Sagfører Dähnhardt, de anklagedes advokat, androg også for den sidste del af anklagen på frifindelse. Det forekom ham efter vidneudsagnene tvivlsomt, om Hansen i det hele taget havde slået først.

Dommen lød på frifindelse for uberettiget fiskeri af mangel på beviser, ligeledes frikendte retten dem for tyveri, om tyveri kunde der under ingen omstændigheder være tale. Derimod anså retten mishandlingen for bevist, men bedømte den meget mildt. Hansen idømtes herfor den laveste straf, nemlig 3 mk. Sagens omkostninger pålagdes statskassen for så vidt der fandt frifindelse sted, for så vidt der var faldet dom må Hansen betale omkostningerne.

Ingvart Hansen med hund foran sit hus, - nu Færgevej 39

20/9

Vejrforholdene i sommeren 1907.

Middeltemperaturen for den forløbne sommer, juni, juli og august, blev 13,8°, dette er 1,6° lavere end normalt, så sommeren 1907 bliver den koldeste siden 1861. Der kan i Danmark indtræffe endnu koldere somre end i år, sommeren 1840 havde nemlig kun en middeltemperatur på 12,9°, den påfølgende sommer 13,9°.

I hver sommermåned faldt der sne, 25. juni i Sandvig på Bornholm, 3. juli i Bryrup i Midtjyll., 20. og 21. august i hhv. Rørvig og Slagelse.

Vindforholdene var ligeledes usædvanlige: for hele sommeren blev forholdet mellem de vestlige og de østlige vinde 4,3, medens normalen er 2,4; siden 1873 har det nævnte forhold højst været 3,9 i nogen sommer.

1/10 Til min korn- og foderstofforretning søges til 1. november **en karl**. God løn gives. Gode anbefalinger forlanges.

Th. Sørensen, Aarøsund.

16/10 **En tyskers nysgerrighed?** Redaktør Strackerjan har i de to sidste dage i "Schl. G." røbet en mærkelig nyfgenhed efter at få at vide, hvad rigsdagsmand H. P. Hanssen har talt om i kongeriget, sidste onsdag i Hobro og om torsdagen i København. I går begynder en ledende artikel i fortidsknytningsbladet med fremhævet tryk på i alt 20 linjer med følgende overskrift: "Hvad har den deputerede H. P. Hanssen talt om i København?" - Man kunde fristes til at spørge hr. Streckerjan: "Hvad rager det Dem?"

9/10 Ny hjemkomne vinterhatte og pynt anbefales smukt og billigt af Kjestine M. Hansen, Modehandlerinde, Aarøsund.

22/10 **Dampskibet "Helene"** sejler til **Assens** fredagen den 1. november. Fra Haderslev middag kl. 1; fra Aarøsund kl. 2.20; tilbage fra Assens den 2. november, form. Kl. 10.

Tur eller retur 2 mk. 25 pg., fra Aarøsund 1 mk. 50 pg.

23/10 **Aarøsund. En luftballon** - naturligvis af de små - med tydelig påtegning "l'Eclair, Paris" fandtes i mandags nede ved stranden. Lidt længere ude i vandet fandtes en til, der viste samme afsender, men skriften var lidt udvisket.

Aarøsund færgegård søndag den 3. november: **Stor balmusik**.
Hvortil venligst indbydes. C. Deichmann.

Skiveskydning i Aarøsund Færgegård

søndagen den 15. decbr., efterm. kl. 3, om værdifulde gevinster.
Om aftenen kl. 7: Gåsespil om fede gæs, harer og ænder.

Hertil indbydes venligst.

Deichmann

* * *

Det stod i Modersmaalet i 1932

11/1 **Kæmpehvalen.** I går sluttede den berømte hvals ophold i København, efter at den har været beset af i alt 104.000 københavnere. Det menes, at hvalkonsortiet har haft en nettofortjeneste på i hvert fald 20.000 kr. hidtil. I dag slæbes hvalen til Malmø og senere til danske provinsbyer.

15/1 **Aarøsund. Tiltalte for hvaldrabet**

er efter veterinærmyndighedernes henstilling: fiskerne Martin Duus, Aarø, Jørgen Snitkjær, Aarø, Hans Mathiesen, Raad, Falle Paag, Aarø, og bager L. Callesen, Aarøsund.

20/1 **Den store turné med hvalen til provinsens byer**

er nu opgivet, meddeles fra København. Kadaveret har i de sidste dage været forevist i Malmø, hvilket imidlertid blev en fiasko, der gav arrangørerne store tab. Fra Odense, Århus og vistnok også fra Aalborg har hvalkontoret fået meddelelse om, at havnene ikke har pladser til rådighed, hvor hvalen kan fremvises. Komiteen har derfor nu besluttet at holde op, mens legen er god, og har foræret Zoologisk Museum hvalen.

Løbskørsel. Tirsdag formiddag løb gdr. J. Thedes hest på vejen hjem fra mejeriet, da kusken et øjeblik var fraværende, løbsk med mælkevognen. I vild fart gik turen fra Hajstrup til Aarøsund by, hvor vognen slog imod en lysmast og væltede, så mejerispandene faldt af og splintrede havestakittet foran rentier Nis Hansens ejendom. En del mælk gik med i løbet, også vognen og seletøjet tog skade, men hesten slap godt fra den alt for ivrige tur.

22/1 **Mærkedage. 80 år.** Torsdag den 28. januar fylder aldersrentenyder Hans Hansen, Aarøsund, 80 år. Han fødtes i 1852 i Aarøsund, hvor forældrene havde et lille landbolssted ovre på marken nordfor landevejen.

Gamle Hans Hansen har altid været en flittig mand og fandt altid arbejde på de store gårde i sognet og nede ved havnen. I året 1877 giftede han sig og har nu i over 40 år boet i det lille hus ved siden af Klingerhuus ved hovedlandevejen. I november 1927 kunde han sammen med Elsbet, der er født i Hajstrup og nu er 77 år gammel, fejre guldbryllup. Naboer og gamle venner havde i dagens anledning indbudt det gamle guldrudepar til en festlighed i Færggården.

For to år siden, i april 1930, havde de to gamle den store sorg at miste deres eneste barn, sønnen Hans Christian, som var landmand i Hejsager, og døde bort fra hustru og to børn, kun 52 år gammel.

Der er sikkert mange, som vil mindes og glæde den gamle hædersmand og hans hustru med en kærlig hilsen og lykønskning på fødselsdagen.

Rudb.

23/1 **Aarøsund. Hvalen.** Efter henvendelse til Marineministeriet har Zoologisk Museum fået tilladelse til at oplægge skelettet af blåhvalen på orlogsværftet, hvor det skal luftes et års tid, inden det bliver tjenligt til opbevaring på museum.

25/1 **Omkring i sognet.** Den meget omtalte stork, som ved nytårstide fløj hen over Aarøsund, har været her i lovligt ærinde, thi ikke mindre end fire små drenge ankom i disse dage til Aarøsund og omegn. Om storken har hentet de små ovre i Horns Kæld på Aarø, hvorfra efter sognet børnene skal komme, er endnu ikke helt opklaret. ..

Den store kæmpehval fra Aarøsund sætter selv nu, da den allerede som skelet ligger til tørring ovre i København, sindene i bevægelse. Tiltalen mod hvalfangerne fra Aarøsund og Aarø drøftes overalt i sognet, men en offentlig diskussion kan, så længe sagen står på, jo ikke rejses, så det kun kan håbes, at en viis, salomonisk dom snarest muligt vil få denne ejendommelige sag ud af verden. Imens har sognerådet modtaget 50 kr. fra hvalfangerne til sognets fattige.

Just som vi her gik og var så stolte over de første virkelige butiksvinduer i den nye hus i Aarøsund, blev vi opskræmt ved meddelelsen, at politiet forlangte hele huset fjernet, fordi det ikke stod langt nok tilbage fra vejens midte. Amtsvejvæsenets medlemmer kom bilende herud, så på det og tog mål, men deraf blev afstanden nu ikke større. Bedst vilde det nok være, om vi i fremtiden byggede vore huse på ruller, så kan vi lettere få dem sat på den rigtige plads, og vi kan lettere holde os politiet på en ærbødig afstand.

Havnenyt er der i disse sløje tider ikke meget at fortælle. Vor vakre færge sejler som altid støt og roligt hen over den gyngende landevej til Assens med biler, mennesker og slagterisvin. En dag kom der en særdeles flot vogn med over til Aarøsund. Folk gik og hviskede om, at det vistnok var en Monte Carlo vogn, men da så herren i bilen på dansk spurgte en lille Aarøsund-dreng om vejen og takkede ham med ordene: "Du er rigtignok en pæn lille kavalér", da blev drengen ikke fornærmet, fordi herren sagde du til ham, men han svarede frejdigt: "A æ da inne klaver".

Der fortælles jo altid historier nede ved havnebroen og én kan da meddeles her: En lummer vinterdag, da toldereren stod og ventede på skib, kom en lille motorsejler ind til broen. "Har De måske spiritus ombord?" - "Ja", svarede mændene i skuden. - "Hvor har De det?" - "Her", sagde de og slog sig på de runde maver. Men toldereren tog tariffen frem og læste op: "Rom i flasker 1 kr. told, rom i fad 2 kr., rom i æselshud fri". Men en garanti for historiens sandhed kan ikke overtages. Sikkert er det derimod, at stæren allerede har slået sig ned i Færgegårdens park og fløjter så lystelig, som om våren allerede er på trapperne; bare det dog var lærken.

Fr. Rudbeck.

27/1 **Aarøsund. Et slemt cykeluheld.** Da enkefru Petrine Johansen, Aarøsund, tirsdag formiddag var på vejen hjem fra et besøg, sprang en hund ind i hendes cykel, så hun styrtede. I faldet slog hun baghovedet og ryggen så slemt, at hun i besvimet tilstand af tililende naboer måtte bæres ind til bygmester Dahl, hvorfra hun så i bil blev kørt til sit hjem. Læge Lauritzen blev tilkaldt, og han konstaterede en hjernerystelse. Da fru Johansen i de senere år har været meget plaget af sygdom og endnu ikke var helt rask, vil det nye uheld desværre yderligere forsinke hendes helbredelse.

30/1 **Aarø. Eftervirkning af orkanen.**

Ved den orkanagtige storm natten mellem den 6. og 7. januar sprængtes agterfortøjningerne ved fisker Lauritz Snitkjærs fartøj "Moders Minde", som lå ved broen på Aarø.

Fartøjets forende stødte så voldsomt sammen med færgebåden "Magda", at dens agterende blev stærkt beskadiget, men heller ikke "Moders Minde" kom godt fra sammenstødet. Begge fartøjer måtte repareres i Middelfart, og er for kort tid siden vendt tilbage til Aarø, hvor "Magda" har genoptaget færgefarten Aarø-Aarøsund. ..

2/2 **Aarøsund. Hvalen.** Det afpillede hvalskelet er fra Kalk-brænderihavnen, København, blevet bragt over på orlogsværftets terræn, hvor professor Adolf Jensen har fået overladt en plads til dyrets afluftning og vindtørring. - Det menes, at skelettet skal ligge der i 2 år, før det kan tages indendørs.

3/2 **Aarøsund. Kæmpehvalen spøger** også i tyske aviser. Berliner Morgenpost, Tysklands mest udbredte dagblad, skriver den 28. jan.: "Imod et antal fiskere er der rejst tiltale for dyrplageri. Ved den tyske kyst var der strandet en hval, og de fiskere, som fangede den, formåede først at dræbe den efter mange timers frygtelige kvaler. Andre fiskere havde nok ikke handlet anderledes. At tiltalen nu rammer dem, er en ren tilfældighed. Om det kommer til en domsfældelse, er endnu et spørgsmål for sig."

Det er jo virkelig interessant at se, at Aarøsund endnu til trods for afstemning og genforening ligger ved den tyske kyst, og det er endnu mere interessant, da den tyske redaktion netop i disse uger sender sine abonnenter landkort over Tyskland, hvorpå vor nye grænse er tydeligt aftegnet. Bladets redaktion bør studere de kort, den selv udgiver.

16/2 **Dom i hvalsagen.**

De 3 idømtes bøder, medens de 2 frifandtes.

Ved kriminalretten faldt der i går eftermiddags dom i sagen mod fiskerne Martin Duus, Jørgen Snitkjær og Palle Paag fra Aarø, Hans Mathiesen, Raad, samt bagermester L. Callesen fra Aarøsund, der alle var sat under tiltale for dyrplageri i anledning af drabet af blåhvalen den 11. og 12. december i fjor.

Som bekendt påstod de sig frifundet, idet de ikke mente at have gjort sig skyldig i noget som helst ulovligt.

Dommeren var af en anden opfattelse. Han idømte Mathiesen en bøde på 200 kr., og Duus og Callesen en bøde på hver 50 kr., medens de to andre frifandtes.

Når hovedansvaret er lagt på Mathiesen, skyldes det ikke alene, at han havde været med til at lade jernstangen sidde i hvalens åndehul natten over, men, efter hvad der fremgår af præmisserne, at han, til trods for at han vidste, at hvalen kunde dræbes ved et stik bagved luffen, ikke med det samme befriede dyret for dets kvaler, men opsatte dette til næste dag for ikke at gå glip af sin andel i fangsten.

3/3 **Aarøsund.** Aarøsund-Assensfærgen "Sønderjylland" er i denne tid til årligt eftersyn. - Så længe det står på, besørger overfarten af motorfærgen "Korshage" fra Rørvig.

10/3 **Omkring i sognet.**

.. Skovarbejdet i sognets forskellige bønderskove er overstået og overalt er der tyndet godt ud, enkelte steder vistnok lige op til skovfogden. Træpriserne er små, men det bryder krisen sig jo ikke om, og det gode vejr, de hårde, tørre veje har i år været en stor medhjælper ved arbejdet.

Også i Aarøsund-parken ser man mange træer, som ikke er der mere, alle dem, som i de sidste uger faldt for savens ubarmhertighed og øksens hug. Højt i gærdet ud mod landevejen, i nærheden af det gamle granathul fra 1848, står der en prægtig sølvpoppe, rank som et lys, over tyve alen høj, en pragt at se, plantet af Aarøsunds sidste postmester, agent Bruun - også dette træ skal segne i disse dage. Desværre kan der her ikke siges, at der kommer nye overalt for de gamle, som faldt.

Disse ord skal ikke være en kritik, men trist er det at se Færgegårdens fordums smukke park langsomt vandre ind i folks kakkellovne.

Så havde jeg hellere set "Perle", vor stakkels lille amtsbane vandre denne vej, men denne gamle travet skal vedblive at køre fra Haderslev til Aarøsund, vedblive at lave et dagligt underskud, der om året bliver til pæne 40.000 kr. I den nyeste officielle baneudvalgsbetænkning angives underskuddet på Aarøsund-strækningen helt overraskende med kun 19.940 kr. For 5 år siden sagde amtmand Haarløv: "Underskuddet på Haderslev-Aarøsund linjen er i gennemsnit for de sidste år ca. 1500 kr. pr. km." Efter Adam Riese bliver det med 27 km altså 40.500 kr. om året, og der findes næppe den mand, der tror, at Lillebanens sundhed siden 1927 har bedret sig så godt, at underskuddet kunde gå ned fra 40.500 til 19.940 kr. Nu skal der jo ud af statens, altså folkets, pung pumpes en ny million ind i amtets jernbaner, så vi herude i Øsby sogn også i fremtiden kan have den tvivlsomme fornøjelse at se toget

"haste" af sted med én togfører og én billetsamler som eneste passagerer. .. En skæbnens ironi er det, at rutebilen Haderslev-Aarøsund, som vore vise amtmænd slog ihjel for kun fire år siden, nu er Haderslev Amts Jernbaners eneste køretøj, der giver overskud.

Den angst, man har for, at banens forsvinden og oprettelsen af en moderne rute- og lastbil drift vilde medføre katastrofale vejudgifter, er uberettiget. Ingen skulde lade sig kyse af slige argumenter. Det er jo da ikke amtets rute- og lastbil drift, der alene skal betale vejene, der er også andre folk, som har motorkøretøjer.

Aarø har ingen biler, men der skal bygges en ny vej derovre, som vil komme til at koste 40.000 kr. En del af disse penge giver amtet som tilskud, men har amtsbaneudvalget derfor lov til, som gjort, at regne disse penge med ind i amtets vejudgifter og så sige: "Der kan I se, kære folkens, så store vejudgifter forårsager rute- og lastbiler allerede nu, hvad skal det så først blive til, når vi - amtets bedrift - først begynder at køre med på landevejene!?"

En kendsgerning er det, at amtet ikke må betale så mange penge til de 1. kl. veje, som Lillebanen har lavet underskud. Derfor: lad skinnerne ligge til badetogene til Kjelstrup og til sukkerroekampagnen i Aarøsund, men lad det ellers blive slut med den både dyre og bare, dog aldrig dyrebare Lillebane. .. Rudbeck.

31/3 **25 år landpostbud.**

Den 1. april har Niels Møller, Aarøsund, været 25 år landpostbud for Aarøsund og Aarø. Helt siden 1907, kun afbrudt af den tid, han måtte med i verdenskrigen, har han været en velset gæst i alle de mange hjem på den daglige rute; overalt har hans solide personlighed og retlinede karakter vundet sig velfortjent agtelse. Punktlig og bestemt har han altid været i tjenesten, i sol og søle, i storm og stille, ja, vejret må være værre, end politiet tillader det, når post Møller ikke styrer sin båd med posttasken over Sundet til Aarø. På denne mindededag skal det heller ikke glemmes, at Niels Møller, født her i sognet, som han er, altid med stor interesse følger med i sognets kommunale anliggender, og den soliditet, der præger hans færd og virke, har i årenes løb givet ham mange tillids- og æresposter i vore foreninger, for eks. er han bestyrelsesmedlem af Sygekassen, Sygeplejeforeningen og Haderslev Næs Skyttekreds, til hvis bedste skytter han hører. Vi ønsker den flittige, afholdte mand og gode nabo til lykke med de 25. - r -

15/4 **Aarøsund.**

Øen Linderum, som nu af færgegårdsejer Schourup er solgt til konditor Klaaborg, Kolding, og bygmester Chr. Damkjær, Øsby, har så langt Øsby sogns historie kan følges tilbage, været i Færgegårdens eje. En gammel krønike fortæller, at Linderum i gammel tid skal have

hørt ind under Aarø, og at de taknemmelige Aarøboere skal have foræret øen til færgemanden i Aarøsund. Mere sandsynligt er det dog, at Linderum altid har hørt til Færgegården, og i gamle skatregister fra året 1542-43 nævnes færgemanden Jørgen Fallesen, som har Aarøsund og Linderum skattefrit. I Øsby sogns mest kendte sagn om Thaymanden fra Hajstrup siges der, at herremændene Thay og v. d. Wisch engang væddede om, hvem der på sin hest hurtigst kunde ride gennem vandet over til Linderum. V. d. Wisch kom først, men så huggede Thay hovedet af ham og måtte som straf herfor så i umindelige tider spøge omkring i Hajstrup.

(Kort. Historisk Arkiv, Haderslev)

Ellers har Linderums historie ikke store begivenheder at fremvise; en rævejagt for mange år siden, da Mikkel var kommen over isen derud, ellers har den lille flade ø kun tjent til græsning af kreaturer, og i de senere år var det Færgegårdens mindelige fåreflok, som tidlig om foråret tog den i besiddelse.

1906 blev øen bortforpagtet til kaptajn C. Clausen, Haderslev, for et tidsrum af 5 år. Clausen drev kaninavl på øen, og de tusinder af kaniner, som nu findes dér, er nok efterkommere fra denne tid. Linderum Jagtforening har hvert år holdt flere jagter på øen med følgende fællesspisning, men der fortælles, at allerede dagen efter jagten havde kaninerne igen forøget deres rækker.

De nye ejere vil nu indrette Linderum til et modtagelsessted for lystrejsende. Der skal rejses et dusin pæne træhuse, som kan tjene naturinteresserede, lystjægere og solskinsfiskere til en idyllisk weekend eller længere ferieophold.

Forhåbentlig indvarsles der dermed en ny, mere levende tid for den lille Linderumø, som hidtil så ubemærket har måttet gynges på Lillebælts vover.

Rudb.

29/4 **Omkring i sognet.** Med stor forbavselse læste vi herude i de Statistiske Efterretninger om skibsbevægelsen på de sønderjyske havne, at der i året 1931 var indgået 2327 skibe i Aarøsund havn. Med dette store antal rykkede vor lille havn op til at være den næststørste af alle sønderjyske havne, kun Sønderborg havde året rundt været besøgt af 113 skibe mere, og Haderslev med kun 1188 skibe var sakket langt bagud. Men en mand her, som daglig fører regnskab med skibsfarten, skar straks vort begyndende storhedsvanvid ned, idet han hævdede, at kun 131 skibe i sidste år havde gæstet Aarøsund, så der overfor statistikken blev et deficit af 2196 skibe, som ikke kunde forklares. Dog, i samme øjeblik lagde færgen "Sønderjylland" sit brede bryst ind i sit leje og bragte gådens løsning. Vor færge kommer daglig 6 gange, og når 6 ganges med årets 366 dage, bliver resultatet jo 2196. Manden med de 131 skibe havde altså talt rigtig, og kun færgen redder Aarøsund for at glide ned fra den næststørste havn til den næstsidste, bagefter Augustenborg med 206 og kun foran Nordborg med 96 indgåede skibe.

Badehotellets hidtidige vært, Nis Hansen, fraflytter til 1. maj, og Færgegårdens nye ejer vil selv overtage den vanskelige drift. Det, vi savner her, er dampskibene fra Haderslev, som før bragte så mange glade, altid velkomne sommergæster herud til det smilende Lillebælt. Aarøsunds før så gode badestrand led megen overlast i krigens tid, da det tyske militær lå her og forgæves ventede på engelskmanden, men inde i den gamle park er det smukt endnu, dog klages der over, at den ikke mere står åben for alle gæster som før i Samsøes tid; det er jo en fejl, som snarest burde rettes.

Som allerede meddelt her i bladet er øen Linderum bleven solgt, og de nye ejere vil forsøge at hente lystsejlere og solskinsfiskere derover som feriegæster, men endnu har Linderum Jagtforening dog en kontraktlig ret til at skyde kaniner og vilde ænder på den flade ø. - Rudb.

31/5 **Aarøsund. Haderslev Næs Skyttekreds** afholdt søndag skydning på banen ved Aarøsund. Om aftenen var der fest på Færgegården med bal. Resultaterne af skydningen var følgende:

Hovedskydning: 1. præmie landmand K. Knudsen, Aarøsund. 2. pr. skomagermester K. Nissen, Hajstrup. 3. pr. postbud Niels Møller, Aarøsund.

Festskydning: 1. præmie postbud Niels Møller, Aarøsund, 2. pr. landmand H. Kongsted, Kvistrup. 3. pr. skomagermester K. Nissen, Hajstrup. 4. pr. landmand J. Erik, Sverdrup. 5. pr. Møller Overgaard, Sverdrup.

Salonskydning: 1. præmie Niels Møller, Aarøsund. 2. pr. Chr. Biehl, Aarøsund. 3. pr. Jeppe Heinsvig, Aarø. 4. og 5. pr. Hans Mathiesen, Raad.

13/7 **Omkring i sognet.** Uvejret i sidste uge gik nådigt Øsby sogn forbi, kun et enkelt lyn slog, tro imod sagnene, som egnen der myldrer af, ned i Flovt skov. ..

Ofte har vi med kærlighed sunget om vor danske friske strand, hvor plovjernet guldhorn finder, og nu har vi næsten oplevet det selv her i Øsby, da gartner Klaus ved gravning i sin have ikke stødte på et guldhorn, men dog på et guldur, som sognets jægermester Iver Møller havde tabt for to år siden. Uret var med et møglæs kørt ned til gartneriet og havde gemt sig i den sorte muld. ..

Skolebørnene fra Hajstrup og Kvistrup var sidste fredag på en fornøjelig rejse til fiskeriudstillingen til Esbjerg og til Fanø, og allerede næste dag begyndte den lange herlige sommerferie, der giver så god tid til at plaske i vandet, fange purrer og lave halløj med de spyttslikkende vandmænd.

Færgen "Sønderjylland" er også inde i sommerens højsæson. Nu er det ikke som i vinterens slud og sjap trivelige sukkerroer, der venter på skib, men raske ferierejsende, der hylder parolen, at man ligeså godt kan være glad som fornøjet. Også sidste søndag vækkede en travl ekstrapærg og et ekstra motortog Aarøunderne ved midnatstide i de lyse nætters korte søvn.

Rudbeck

25/7 **Haderslev Sejl-Clubs kapsejlads.**

Der var anmeldt 11 både, 10 fra Haderslev og 1 fra København, til Haderslev Sejl-Clubs kapsejlads i går i Aarøsund. Vejret var smukt, men vinden desværre noget flov. Kapsejladsen foregik rundt om Aarø. Det var et smukt syn at se sejlerne krydse rundt. Der var mange mennesker i Aarøsund, både på hotellet og langs stranden. I havnen var der en livlig trafik. På nær en gennemførte alle både løbet.

16/8 **Kvistrup. Død af blodforgiftning.**

Den unge vognmand Marius Hansen er afgang ved døden på amts-sygehuset i Haderslev som følge af blodforgiftning, 27 år gammel.

Den unge enke, der stammer fra Vejlbøl, og hendes lille søn vil komme til at føle savnet af en god forsørger, mand og fader. Marius Hansen var en dygtig og flittig mand, og havde mange venner. Han begravnes på onsdag fra Amtssygehuset på Øsby Kirkegård.

17/8 **Omkring i sognet.**

For et år siden så høstvejret anderledes ud end nu. Regnen piskede ned på det modne korn, som alt for mange steder gik i leje, så det ikke mere kunde rejse sig. Markerne var så oplødte, at selvbinderen ikke kunde køre igennem, og høsten blev en stor skuffelse.

I år har vi hidtil haft det fineste høstvejr, så der allerede nu ikke er meget uhøstet korn tilbage. Tunge høstvogne ruller i solskin hjem, mange landmænd har allerede sæden i hus, og prøvetærskningen giver overalt et godt resultat.

Det frygtelige uvejr, som juli måned gik ud med, gjorde ikke særlig skade på høsten, og væden, det førte med sig, var velkommen for græs- og roemarkerne.

Men de vilde lyn lavede ellers forstyrrelser nok, og at det netop skulde gå så hårdt ud over bagermester Bondesen i Hajstrup, har vi nok alle været kede af. Han havde, efter at have bortforpagtet bageriet, lige fået det gamle hus ved siden af den høje skorsten så fint i stand – og så blev hans hjem i løbet af få minutter forvandlet til en ruinhob. Forsikringen var også alt for lille, kun 3000 kr., så Bondesen ikke blot mistede kære, personlige ejendele, men også led et bittert pekuniært tab. Huset vil nok snart blive rejst igen, dog må denne triste lynbrand være en advarsel for os alle imod at sætte antennen fast til et stråtag.

Det fine sommervejr førte en hel del sommergæster til Aarøsund – ikke nær nok – men besøget var dog bedre end sidste sommer, og de, der har været her, har været glade for opholdet. Rutebilen har stigende trafik, især da der nu kan fås returbilletter til 1,80 kr. fra Haderslev helt ud til Aarøsund. Hidtil kostede hen- og hjemturen tilsammen 2,40 kr., så det kårer ikke så lidt for en familie.

To gårde i Øsby sogn har i sommer skiftet ejer. Den ene – Gellerts gård i Stevelt – desværre ved tvangsauktion. Den er nu overtaget af forvalter Beukel, Løndt.

.. Vejarbejdet er i gang igen, og vejvæsenets lastbil iler forbi med grus fra stranden. Snart vil også vor gamle, store landevejs dårligste stykke, strækningen mellem Øsby og Hajstrup blive tilfredsstillende ordnet, og de mange krumninger vil forsvinde. R.

Aarøsund som badested.

Der er nok enkelte, som vil rynke på næsen over denne overskrift og det måske med rette, thi Aarøunds badestrand er ikke mere så god, som den var i gammel tid, for en 40-50 år tilbage.

Stranden har man ikke været god ved i vor tid. Især de i krigens tid rejste befæstningsværker er fæle minder, gamle, snavsede ruiner fra en mørk tid. De burde virkelig nu snart forsvinde i stedet for at hindre strandfærdelsen, skæmme den åbne strandbred og som ufrivillige W.C.'er med deres indhold forpeste luften.

Også barakkerne og det sorte træskur foran parken udfordrer altid sommergæsternes og de indfødtes kritik, da de ikke blot forstyrrer den ellers så smukke udsigt til Aarø, men heller ikke i sig selv er til fordel for Aarøunds udseende.

At man i de senere år har været hård ved den gamle parks træer, er før blevet kritiseret her i bladet, og det er virkelig synd, at man i så stort omfang har spoleret læbæltet, så vestenvinden nu har fået fri og ødelæggende adgang.

Også Amtsbanens linjeføring har altid virket uheldigt på strandforholdene. Det vilde gavne, om holdepladsen blev ovre ved Amtsbanens bygning i stedet for at motorvogne og lokomotivtog nu ruller helt over til hotellet. Vejen om til stranden i nord frister ikke til en rask spadse-

retur om til tørvegravene, da den fører forbi den mørke lokomotivremise og igennem de usigeligt snavsede fyrrekratrester. At det lille lokomotivs altid fæle og ofte vedvarende røgskyer ikke bidrager til at glæde turister og strandboerne er en selvfølge.

Færgelejets bygning har også skadet stranden, da tangen nu ikke rives med af strømmen, men kan lægge sig til hvile og rådne. Her har man i sin tid ikke været fremsynet nok, ellers havde man for 12 år siden haft god lejlighed til at få en god strandbred helt ud til færgelejets "indkørsel". Nu vil omkostningerne jo blive meget større.

Stranden mod syd kan – når de omtalte ruiner forsvinder – blive god igen, og når der her, i lighed med Kjelstrup, sættes nogle billige badehuse op, skulde det nok bidrage til at øge badegæsternes antal.

Med billig penge kunde også havnepladsen fra Færgegården ned til broen forskønnes med blomsterbede og nogle hvidmalede bænke. En allé fra stranden over mosen til parken kan heller ikke være alt for kostbar.

En hel del af de her nævnte skavanker og flere med kunde let afhjælpes, og der kunde her gives et produktivt arbejde til en hel del flittige arbejdere, som nu må tynde på arbejdsløshedsunderstøttelsen og hjælpekontoret. Det, der især savnes, er dampskibsforbindelsen fra Haderslev herud. I gammel tid sejlede ofte tre dampere, "Spekulant", "Helene" og "Falke" – og så kostede den dejlige fjordfart fra byen ud til Aarøsund og Aarø kun 50 penning. Der er mange, som savner disse ture, mange gamle gæster, som spørger efter dem, og med god vilje og lidt initiativ, måske i forbindelse med Sverdrup og Aarø, måtte der nok her kunde skabes en genrejsning.

Skulde der endnu ikke eksistere et bygningsreglement for Aarøsund strand, i lighed med det, som nu gælder for Kjelstrup strand, skulde sognerådet vedtage et sådant, da de sidste års byggeri ikke har gavnet stranden.

Der er mange ting herude, som let kunde forbedres, så de vilde hjælpe med til at give Aarøsund sit gamle, gode navn som udflugtssted og badested tilbage, mange ting, som ikke koster mange penge, men kun fordrer praktiske hoveder.

Og når der i Haderslev amt kan gives 600.000 kr. ud til en vej fra byen til Kjelstrup strand, så skulde der også være penge – en sjettedel vilde være mere end nok – til et produktivt fremtidsarbejde i Aarøsund.

Ikke blot amtet og sognet skulde her være interesseret, men også byen, der høster en god fordel af Aarøsund-færgen. Måske kunde Haderslev Turistforening derfor vise Aarøsund i den kommende tid en lige så god og nyttig interesse som nu Kjelstrup og Hejsager strand. Rudb.

29/8 **Aarøsund. En vellykket aften.**

I torsdags afholdt musiklærer Behnke, Haderslev, sin årlige elevfest på Aarøsund Færgegårds hotel. Efter at hr. B. havde budt gæsterne og ele-

verne velkommen, viste eleverne, hvad de havde lært i det forløbne år. Forsamlingen takkede hr. B. for hans ihærdighed. Under kaffebordet spillede hr. Behnkes udmærkede 5 mands orkester en afdeling let musik. ..

Efter kaffebordet spillede stemningsorkestret op til dans. Alle, unge, ældre og børn morede sig til langt hen på natten, takket være den så festligt pyntede sal og den udmærkede musik. ...

5/9 **Sølvbryllup.** Onsdag den 14. september kan fhv. murermester Jes Johansen og hustru, Aarø Sund, fejre sølvbryllup.

Anna & Jes Johansen med børnene Ditte, Bertha, Petrea & Peter.

13/9 Lillebæltsbroen påsejlet i nat.

Først af en tysk torpedobåd, derefter af damperen "Marie Clausen" fra Haderslev.

I nat ved 4-tiden kom en tysk torpedobådsflotille på 6 stykker sejlede nordfra ned gennem Lillebælt. En af torpedobådene påsejlede Lillebæltsbroen, og et øjeblik efter skete endnu en påsejling af bropille nr. 3, denne gang af damperen "Marie Clausen" fra Haderslev.

På bropillen er ødelagt en del jerndragere.

Den tyske torpedobåd stødte til Haderslev-damperen.

Efter hvad "Marie Clausen"s reder, kaptajn Clausen, udtaler, løb torpedobåden "M.26" mod bropillen, medens en anden torpedobåd, "M.109", stødte til "Marie Clausen", der derved trykkedes mod bropillen.

"Marie Clausen" tog ikke nævneværdig skade og fortsatte straks rejsen. Skibet var på vej til Bremen med kreaturer.

16/9 Aarøsund. Sukkerroerne.

I begyndelsen af næste måned, vistnok den 7. oktober, slår sukkerroernes skæbnetime, og fra hele næsset vil så amtsbanernes godsvogne "ile" ned med dem til Aarøsund havn for at komme ud på en sejltur med færgeren over til Assens Sukkerfabrik.

Sukkerroerne er trivedes godt i år, så også denne høst er en opmuntring for landmændene. Der regnes med 50 % fremgang pr. td. land mod sidste år.

Færgeren "Sønderjylland" vil i hele kampagnens tid, der nok vil nå helt ind i december måned, daglig tage mindst 20 vognladninger med over, og der regnes i år med ca. 1000 vognladninger mod 517 sidste år og 999 i året 1930.

Koncert-forening for Haderslev Næs. Stiftende generalforsamling.

Ved en tirsdag aften på Aarøsund Færggårds Hotel afholdt generalforsamling, blev "Koncert-Foreningen for Haderslev Næs" stiftet. Forud for generalforsamlingen var der gjort et så energisk arbejde, at den nystartede forening allerede nu tæller omkring 100 medlemmer, der alle havde tegnet sig på fremlagte lister.

Der blev valgt følgende bestyrelse: musiklærer Reinhold Behnke, Haderslev, formand; skomagermester Andr. Erichsen, Øsby, kasserer; toldassistent Hylsebeck, Aarøsund, sekretær; gårdejer Nis Rasmussen, Øsby, og kulhandler Chr. Biehl, Aarøsund. Suppleant: bagermester Klausen, Hajstrup. Revisorer: chauffør Weimann, Aarøsund, og købmand Sparre, Hajstrup.

Foreningens formål er at afholde koncerter for alle, både ældre og yngre, for derved at vække interesse og forståelse for god musik. Koncerterne skal omfatte både let og klassisk musik. Foreningen er upolitisk.

Eventuelt overskud går til fordel for Øsby Sogns Sygeplejeforening. Den første koncert vil blive afholdt den 5. oktober. I december måned agtes afholdt et børnebal og i februar en kostumefest.

29/9 **65 år.** Banearbejder Nis Fuglsang, Aarøsund, fylder 65 år den 30. september. Fuglsang er født i Ørsted, Oksenvad sogn, og har siden 1920 boet i Aarøsund, hvor hans hustru bestyrer stationen.

Bryllup. I morgen vies i Hoptrup Kirke frk. Bothilde Hyldelund, datter af gdr. H. P. H., "Skønhøj", Hoptrup, til Niels Dahl, Aarø sund.

30/9 **Aarø sund. Lillebælts-overfarten.**

Fra i morgen træder vinterfartplanen i kraft for færgerne mellem Assens og Aarø sund, men hele ændringen består i, at den sidste færgetur fra Assens og den sidste fra Aarø sund inddrages.

Fr. Rudbeck forlader Aarø sund.

I dag forlader hjemstavnsforskeren Frederik Rudbeck Aarø sund for at bosætte sig i Flensborg. Det er med vemod, at Rudbeck og hustru forlader egnen her, hvor de har mange venner, men bestemmelsen om, at ingen kan modtage pension fra den tyske stat uden at være bosat i landet, har nødsaget ham til at flytte.

1/10 **Aarø sund. Fr. Rudbecks bortrejse.**

Som kort meddelt i går har hjemstavnsforskeren Frederik Rudbeck, Aarø sund, til 1. oktober måttet flytte til Flensborg.

Rudbeck, der i 1903 blev ansat i Berlins kommunale forvaltning, hvor han avancerede til stadssekretær, tog for ca. 6 år siden sin afsked af helbredshensyn. I marts 1927 flyttede Rudbeck til Haderslev og kort derefter til Aarø sund, hvor han siden har haft bopæl.

Rudbeck var formand for Hjemstavnsudvalget for Øsby Sogn og har udført et stort arbejde for at bringe fortidsminderne frem. Han vil blive savnet på mange måder, men det er at håbe, at hans arbejde her kan føres videre, således at de hjemstavnsaftener, som befolkningen i sognet har nydt godt af de to sidste vintre, kan fortsættes.

5/10 **Byggevirksomhed.**

Bagermester Bondesen, Hajstrup, har nu fået sit nedbrændte hus under tag og vil i en nær fremtid atter kunde tage det i brug. Arbejdet udføres af bygmester Joh. Hansen, Raad.

I Øsby er der i sidste uge påbegyndt en større ombygning hos købmand Sørensen. Den gamle beboelseslejlighed er jævnet med jorden, og der vil af ruinerne opstå et nyt, pænt og større hus. Arbejdet er overdraget bygmester K. Kling, Øsby. Bygningen skal være færdig endnu i efteråret.

Vejtjæring. Man er i disse dage gået i gang med vejtjæringen i Aarø sund. Der fortsættes gennem Hajstrup og Øsby, hvor den nyanlagte gade også trænger ret hårdt dertil, forhåbentlig får også fortovene en omgang med tjære, så at græsset kan holdes borte, og man så får en pæn spadseresti, thi hvorfor skal det blot være ude ved Haderslev, at der bliver asfalteret? Også landsbyerne vil jo gerne se lidt pæne ud.

6/10 **Aarøsund. Koncertforeningen for Haderslev Næs'** underholdningsaften onsdag i Færggården forløb i alle måder udmærket. Et 6 mands orkester spillede valse- og operettemelodier af Strauss, Lehar og Kalman. Koncerten fik en udmærket udførelse, og publikum applauderede livligt efter hvert nummer. Efter koncerten spillede orkestret op til dans. Der indledtes med en polonæse, som opførtes elegant og stilfuldt af danselærer Sauerberg fra Haderslev.

8/10 Fra Øsby Sogneråds sidste møde:

Et andragende fra købmand Godbersen, Raad, om ret til salg af stærke drikke (dog ikke brændevin) blev bevilget for et tidsrum af 8 år.

Leverance af brændsel til samtlige sognets skoler blev overdraget brændselsforhandler Biehl, Aarøsund, dog skal kaptajn P. Nielsen, Aarø, levere brændsel til Aarø skole.

11/10 **10 år.** Lørdag d. 8. var det 10 år siden rutebilfører Chr. Weimann, Aarøsund, købte og overtog ruten Haderslev-Aarøsund, som han med held kørte for egen regning, indtil Amtsbanerne overtog ruten mod Weimanns og befolkningens ønsker. Men da Weimann fik lov at køre videre, faldt befolkningen lidt til ro. Weimann er afholdt af befolkningen herude, viste det møde, der afholdtes da føromtalt handling skete. Man ved, at med Aarøsund-ruten kører man godt og sikkert, og det fortjener at fremhæves i dag, at Weimann i de forløbne år ikke haft noget uheld. Det er vel nok værd at lægge mærke til i vor forjagne tid, især når det drejer sig om en rutebilfører.

17/10 **Aarøsund.**

Den ny vej til færgelejet, der er en ualmindelig god og pæn vej, vil nu også blive tjæret i forbindelse med landevejen.

I det urolige vejr i sidste uge var færgen stundom en del forsinket på grund af roetransporten. Færgen medfører 3 à 4 vogne, som med indhold vejer ca. 40.000 kg. Ved en sådan last skal der selvsagt manøvreres med en vis forsigtighed.

Et ubedrageligt tegn på efterår er de mange skibe, som under stormvejr samles på reden i læ af Linderum, Aarø og fastlandet. Det er et smukt syn om aftenen og natten at se lysene fra de mange skibes lanterner.

21/10 **Øsby. Sognebiblioteket ti år.**

Mandag den 24. oktober kan sognebiblioteket i Øsby se tilbage på de første ti år. Indvielsen fandt sted i året 1922 ved en smuk højtidelighed i Hajstrup skole, hvor biblioteksforeningens to formænd, gårdejer Martin Simonsen og pastor Smith talte.

Biblioteket har siden da været ledet af lærer Gotthelff, Hajstrup, og der skal også ved denne lejlighed siges ham en tak for værdifuldt arbejde til gavn og glæde for sognets beboere.

Det var meningen at fejre tiårsdagen med en sammenkomst og med en udstilling af gamle billeder fra sognet, men denne plan måtte foreløbig opgives, da hjemstavnsudvalgets formand, Fr. Rudbeck, ved en tysk nødforordning blev tvunget til at flytte til Flensborg.

28/10 70 år. Forhenv. førstelærer i Hajstrup, Iver Schmidt, nu Haderslev, kan tirsdag d. 1. november fejre sin 70-årige fødselsdag. I 40 år, fra 3. april 1889 til 3. april 1929 var Schmidt lærer ved den gamle skole i Hajstrup. Den 1. nov. 1909 blev han førstelærer L. N. Lunds efterfølger.

For den gode sønderjyde, Schmidt altid har været, har det ikke været let at virke som lærer ved en skole i prøjsernes tid, især var Sedanfesterne, kejserens fødselsdag og krigens sejrsummel ikke så nemme at komme over, men for skolebørnene i Hajstrup, Raad, Tamdrup og Aarøsund har det i alle de mange trange år været en lykke at have en lærer, hvis hjerte dog vedblev at slå i samklang med befolkningens håb.

Den 10. februar 1920 kom som en befrielse for lærer Schmidt, og mange af os husker med glæde hans ord ved afstemningsfesten om aftenen i Aarøsund Færgegård, da han igen som en fri mand i al offentlighed kunde tolke sit danske sindelag.

Uforglemmelig vil også den stund være for dem, der var med til eksamen i Hajstrup den 3. april 1929, da lærer Schmidt efter 40 års pligtro tjeneste inde i den gamle skolestue tog afsked og i dybtfølte, gribende ord bad til Gud om velsignelse for børnene og deres hjem.

Til hans 70-årige fødselsdag skal der siges ham tak med en hjertelig lykønskning om, at han endnu i mange år må nyde en velfortjent hvile, velanset som menneske og skolemand, og Øsby Sogns Hjemstavnsudvalg tilføjer det ønske, at lærer Schmidt må få tid til at nedskrive de mange, interessante minder fra 40 års virksomhed ved Hajstrups gamle skole. R.

24/11 Aarø. Ilanddrevet torpedo.

Da fisker J. Jepsen og bager Math. Nissen, Aarø, i går eftermiddags befandt sig på havet, opdagede de øst for Aarø en genstand flyde i havoverfladen. De roede frem for at underkaste ting en nærmere undersøgelse, og det viste sig nu, at det var en stor torpedo, de havde foran sig. Det lykkedes dem at få torpedoen, der er 7 meter lang, bugseret mod land og ved hjælp af et par heste at få den trukket op på Aarø Kalv.

Hvor længe torpedoen, det drejer sig sandsynligvis om en tysk øvelsestorpedo, har drevet rundt i farvandene, kan naturligvis ikke siges. Fundet blev meldt til politiet, som i formiddags på stedet har foretaget en nærmere undersøgelse.

1/12 Sukkerroe-kampagnen sluttet.

Der blev overført ca. 1200 vognladninger mod ca. 600 i fjor.

15/12 50 år.

I morgen fylder tidl. bygmester J. Johansen, Aarøsund, 50 år.

Gamle huse i Arasund

*Begge disse huse skulle være opført i 1777. (Check det selv på OIS.dk)
Det øverste er Tove & Hans Johannsens gamle hus på Skomagervej 9,
fotograferet i 1965. (Der er krans om døren pga. bryllup)*

*Herunder er det Færgevej 47 – måske var det baghuset, der blev 'rullet'
herned fra Højstrup?*

Bestyrelsen består pr. 7.3.07 af:

Margit Christoffersen, Ved Færggården 2A, Aarø Sund; 7458 4581

Jørgen Nielsen, Færgevej 65K, Aarø Sund; 7458 5739

Jonna L. Christensen, Færgevej 81, Aarø Sund; 7458 5400

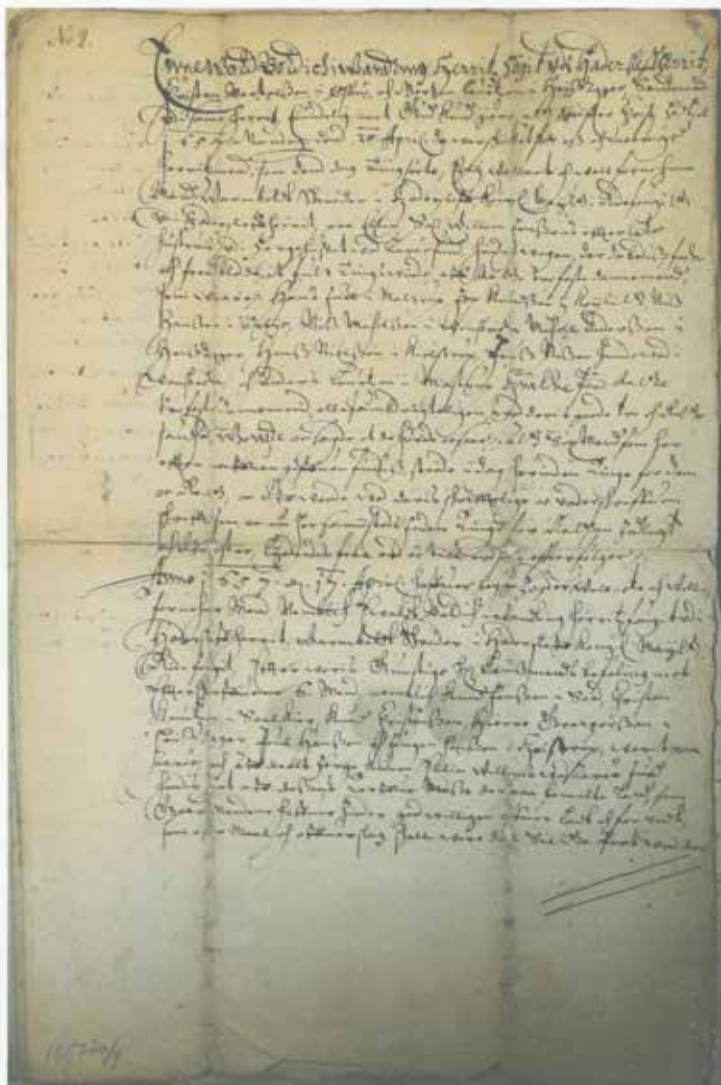
Peter A. Lund, Ved Færggården 4, Aarø Sund; 7458 4480

Jytte Arling, Sundparken 23, Aarø Sund; 7453 0940

Suppleant: Peter Hansen, Færgevej 22, Aarø Sund; 7458 4375

*Hermed som lovet den nye, ungdommelige bestyrelse -
de fleste af jer kan sikkert se/gætte, hvem der er hvem . . .*

På Landsarkivet i Aabenraa findes mange spændende gamle dokumenter og kort; her ses forsiden af et dokument fra **20.4.1657**, om den tørvemose på Aarø, som hørte til stillingen som færgemand. Færgemand Willem Jensen er død, og hans enke nævnes: "Ellin, Sal. Willem Jensens efterlate Hustrue udi Fergehuset ved Aarøesund" og "Ferge Kunen Ellin Willems ved Aarøesund". (Find det!)

Research, layout & type: Jonna L. Chr.

Postkort, Historisk Arkiv, Haderslev